

ЗВІТ
із стратегічної екологічної оцінки (СЕО)
документу державного планування
«Місцевого плану управління відходами
у Гребінківській міській територіальній громаді
до 2033 року»

Гребінка, 2026

	ЗМІСТ	стор.
	ВСТУП	4
1.	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
2.	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	7
2.1	Адміністративно-територіальна та демографічна характеристика громади	7
2.2	Економічна характеристика територіальної громади	9
2.3	Характеристика природно-географічних умов	10
2.4	Стан управління відходами	14
2.4.1	Загальна характеристика управління відходами	14
2.4.2	Характеристика об'єктів видалення відходів	17
2.5	Стан здоров'я населення та аналіз динаміки захворюваності населення	18
3.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	23
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	28
5	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДДП, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки ДДП	35
5.1	Аналіз зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, встановлених на міжнародному, національному та регіональному рівнях	35
5.2	Аналіз зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, встановлених на місцевому рівні	40
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	42
6.1	Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру	42
6.2	Опис ймовірних наслідків для довкілля й здоров'я населення, зокрема ймовірних транскордонних наслідків	43
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	63
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка	66
8.1	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися	66
8.2	Опис способу, в який здійснювалася CEO	68

9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	70
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	77
11.	Резюме нетехнічного характеру документу державного планування	77
	Список використаних джерел	80
	ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Процедура стратегічної екологічної оцінки документів державного планування регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст.138) [3].

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це інструмент стратегічного планування, направлений на включення екологічних пріоритетів в програми, плани; інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

Проведення СЕО полягає у зборі інформації, яка допомагає приймати виважені рішення, а також у подальших досягненнях у галузі охорони довкілля та збалансованого розвитку. Крім того, існують інші вигоди, які є невід'ємною частиною принципу залучення громадськості та прозорих процедур, яких необхідно дотримуватися.

Проведення СЕО: забезпечує високий рівень захисту довкілля; поліпшує якість розробки планів і програми; підвищує ефективність прийняття рішень; сприяє виявленню нових можливостей розвитку; допомагає запобігти помилкам, які можуть бути дуже дорогими; поліпшує систему управління; сприяє транскордонній співпраці.

Але, у першу чергу, СЕО необхідна для здійснення попередньої комплексної оцінки можливих впливів на навколишнє природне та соціальне середовище, що можуть виникати в процесі реалізації документа державного планування (ДДП) – «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року» (далі – МПУВ).

Замовником СЕО є Виконавчий комітет Гребінківської міської ради.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Місцевий план управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року (далі — МПУВ) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Головною метою розроблення МПУВ є формування на території громади цілісної, логістично збалансованої, екологічно безпечної та економічно ефективної системи управління всіма категоріями відходів — від моменту їх генерації у житловому, комерційному чи промисловому секторах до стадій сортування, рециклінгу, біологічного чи термічного оброблення та екологічно безпечного видалення. МПУВ спрямований на практичну реалізацію ієрархії управління відходами, визначеної європейськими директивами, де пріоритетом є запобігання утворенню відходів та їх повторне використання, а захоронення розглядається як виключно кінцевий захід для залишків (хвостів), які не підлягають відновленню.

Процедура стратегічної екологічної оцінки включає наступні етапи (згідно ст. 9 ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку»):

- 1) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- 2) складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій;

- 4) врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про затвердження документа державного планування;
- 6) моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля та здоров'я населення.

Основними завданнями документа є: детальний кількісний та якісний аналіз поточного стану управління відходами; верифікація та просторова прив'язка джерел утворення відходів; розрахунок прогностичних показників накопичення з урахуванням демографічних трансформацій та напливу внутрішньо переміщених осіб (ВПО); обґрунтування необхідної кількості контейнерного парку та спеціалізованої техніки; оптимізація маршрутів збирання у межах кластерної системи; визначення капітальних інвестицій та операційних витрат для розбудови інфраструктури; розробка комплексу інституційних, фінансових та моніторингових інструментів для контролю за реалізацією визначених екологічних цілей громади до 2033 року.

Сфера дії цього МПУВ поширюється на всі населені пункти, що входять до складу Гребінківської міської територіальної громади, і є обов'язковим до виконання суб'єктами господарювання усіх форм власності, виконавчим комітетом міської ради та населенням.

МПУВ є основою для органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів при прийнятті рішень в сфері управління відходами [21].

МПУВ охоплює питання та відповідно включає заходи стосовно управління наступними видами відходів:

- 1) побутові відходи;
- 2) небезпечні відходи;
- 3) відходи промисловості;
- 4) рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи;
- 5) відходи упаковки;
- 6) відходи електричного та електронного обладнання;
- 7) відходи батарей і акумуляторів;
- 8) медичні відходи;
- 9) транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився;
- 10) осади стічних вод від комунальних очисних споруд;
- 11) відходи, що біологічно розкладаються.

МПУВ передбачається використання технологій та технічних рішень, які відповідають природоохоронним, санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечують мінімізацію та унеможливлення впливу шкідливих факторів на довкілля та здоров'я населення громади.

Розроблення проекту МПУВ здійснено з урахуванням рішень «Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року» та положень «Стратегії розвитку Гребінківської міської територіальної громади до 2030 року».

МПУВ розроблений з урахуванням рекомендацій «Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами», затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.03.2024 № 288 [5].

Зв'язок МПУВ з іншими документами державного планування місцевого рівня полягає у включенні в місцеві плани й програми відповідних заходів, що забезпечать реалізацію МПУВ.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами, а саме:

- Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (від 25.06.1991, з подальшими доповненнями);
- Законом України «Про управління відходами» (від 20.06.2022 № 2320-IX);
- Законом України «Про охорону атмосферного повітря» (від 16.10.1992 № 2707-XII);
- Законом України «Про питну воду та питне водопостачання» (№ 2918-III, 2002);
- Земельний кодекс України (від 25.10.2001 № 2768-III);
- Законом України «Про охорону земель» (№ 962-IV, 2003);
- Законом України «Про природно-заповідний фонд» (від 16.06.1992 № 2456-XII);
- Законом України «Про рослинний світ» (від 09.04.1994 № 591-XIV);
- Законом України «Про тваринний світ» (від 13.12.2001 № 2894-III);
- Законом України «Про екологічну мережу» (№ 1864-IV, 2004);
- Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (від 23.05.2017 № 2059-VIII);
- Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21.05.1997, з подальшими доповненнями);
- Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 1, ст.1);
- Законом України «Про благоустрій населених пунктів» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 49, ст.517);
- Законом України «Про співробітництво територіальних громад» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст.1167);
- проектом Закону України «Про території Смарагдової мережі» (від 04.12.2020 № 4461);
- проектом Закону про відходи електричного та електронного обладнання (від 30.10.2019 № 2350);
- проектом Закону про упаковку та відходи упаковки (від 10.02.2026 №4775-IX);
- проектом Закону про батареї та акумулятори (від 06.09.2022 №2557-IX);
- Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 № 1827 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів» та іншими нормативно-правовими актами України;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173. Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 №2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

2.1 Адміністративно-територіальна та демографічна характеристика громади

Гребінківська міська територіальна громада створена розпорядженням КМУ від 12.06.2020 № 721-р як правонаступник Гребінківського району в рамках реформи децентралізації влади та входить до складу Лубенського району Полтавської області [7, 8]. Адміністративним, культурним та логістичним центром громади є місто Гребінка.

Територіально-просторовий устрій громади є складною багаторівневою структурою, яка включає 14 старостинських округів, що забезпечують безпосереднє представництво та управління інтересами мешканців 41 сільського населеного пункту.

Демографічний потенціал та структура розселення в громаді є базовими чинниками, що безпосередньо впливають на планування фактичного навантаження на систему управління відходами. Внаслідок повномасштабних військових дій на території України Гребінківська громада стала хабом для евакуйованого населення, додатково прийнявши та офіційно взявши на облік (станом на травень 2026 року) 2647 внутрішньо переміщені особи (ВПО). Таким чином, фактична кількість споживачів послуг та генераторів побутових відходів у громаді станом на травень 2026 року становить 22358 осіб. Це викликало суттєве локальне зростання обсягів утворення побутових відходів (орієнтовно на 12% від базового рівня), що вимагає врахування при розвитку системи управління відходами. Демографічний розподіл зареєстрованого населення в розрізі населених пунктів громади (з урахуванням ВПО) станом на травень 2026 року наведено в таблиці 2.1.1.

Таблиця 2.1.1 - Розподіл постійного населення та ВПО за кожним населеним пунктом у межах відповідних старостинських округів Гребінківської громади (станом на травень 2026 року)

Старостинський округ / Населений пункт	Кількість постійного населення	Кількість ВПО	Загальна кількість
Олександрівський округ	506	50	556
с. Олександрівка	231	18	249
с. Високе	52	9	61
с. Осавульщина	22	3	25
с. Павлівщина	117	4	121
с. Сімаки	84	16	100
Тополівський округ	860	91	951
с. Тополеве	436	60	496
с. Відрадне	126	3	129
с. Світанок	298	28	326
Березівський округ	709	110	819
с. Корніївка	442	63	505
с. Березівка	267	47	314
Коровайський округ	738	77	815
с. Короваї	588	58	646
с. Лутайка	150	19	169

Слободо-Петрівський округ	1183	179	1362
с. Польове	64	29	93
с. Слободо-Петрівка	580	89	669
с. Оржиця	254	37	291
с. Загребелля	248	22	270
с. Гулаківка	37	2	39
Овсюківський округ	688	101	789
с. Овсюки	551	90	641
с. Покровщина	137	11	148
Рудківський округ	485	119	604
с. Рудка	463	114	577
с. Горби	22	5	27
Стукалівсько-Григорівський округ	508	44	552
с. Стукалівка	227	5	232
с. Михайлівка	35	0	35
с. Григорівка	178	33	211
с. Писарщина	68	6	74
Почаївський округ	806	100	906
с. Почаївка	609	83	692
с. Бесідівщина	103	10	113
с. Сотницьке	69	1	70
с. Скочак	17	0	17
с. Новоселівка	8	6	14
Тарасівський округ	679	55	734
с. Тарасівка	679	55	734
Мар'янівський округ	439	86	525
с. Мар'янівка	367	46	413
с. Новодар	72	40	112
Майорщинський округ	946	157	1103
с. Майорщина	583	85	668
с. Сліпорід-Іванівка	363	72	435
Кулажинсько-Наталівський округ	716	132	848
с. Кулажинці	331	36	367
с. Калинівка	244	49	293
с. Наталівка	141	47	188
Сербинівський округ	474	127	601
с. Сербинівка	350	66	416
с. Грушківка	101	32	133
с. Саївка	23	29	52
м. Гребінка	9974	1219	11193
Всього по громаді	19711	2647	22358

Прогнозна чисельність постійного населення Гребінківської громади має певну спадаючу динаміку (табл. 2.1.2).

Таблиця 2.1.2 - Прогноз чисельності постійного населення Гребінківської МТГ

Рік Назва показника	2026 рік	2027 рік	2028 рік	2029 рік	2030 рік	2031 рік	2032 рік	2033 рік
1	4	5	6	7	8	9	10	11
Чисельність населення, осіб у тому числі:	19711	19602	19494	19387	19280	19174	19069	18964
міського, осіб	9974	9919	9864	9810	9756	9702	9649	9596
сільського, осіб	9737	9683	9630	9577	9524	9472	9420	9368

2.2. Економічна характеристика територіальної громади

Економічний профіль Гребінківської міської територіальної громади чітко класифікується як аграрно-індустріальний, що безпосередньо впливає на специфіку та обсяги утворення відходів комерційного та промислового секторів [8, 9].

У структурі формування доходів місцевого бюджету та загального обігу продукції спостерігається специфічна диспропорція, зумовлена географічним положенням: сфера торгівлі та логістичних послуг займає домінуюче становище — 62,5%, сфера комунальних та інших послуг становить 12,0%, промислове виробництво — 8,9%, тоді як безпосередньо сільське господарство генерує 6,6% прямих надходжень, хоча за обсягом використання земельного фонду та утворенням органічних відходів воно є ключовим сектором.

Земельний фонд громади є базовим економічним ресурсом. Загальна площа земельних ресурсів громади 59500,31 га, з якої 51100,10 га (86%) становлять землі сільськогосподарського призначення, ліси та лісовкриті площі – 3720,69 га (6%), під водою — 1074,23га(2%), забудована територія — 3226,77 га(5%), відкриті заболочені землі та землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом 378,52 га(1%).

Аграрний сектор представлений великими сільськогосподарськими підприємствами та фермерськими господарствами (зокрема, СФГ «Каміла», СФГ «Україна», СТОВ «Прогрес»). Основними напрямками діяльності є вирощування зернових (пшениця, кукурудза) та технічних (соняшник, соя, цукровий буряк) культур, а також розвиток тваринництва. Цей потужний агрокомплекс виступає головним джерелом генерації багатотоннажних потоків рослинних відходів (солома, лушпиння, бадилля) та відходів тваринництва (гній), які на сьогодні практично не інтегровані у промисловий оборот енергетичної утилізації чи централізованого виробництва біогумусу.

Індустріальний та транспортно-логістичний потенціал громади сконцентрований у місті Гребінка, яке є одним із найбільших залізничних вузлів Полтавської області (перетин магістральних ліній Південно-Західної та Південної залізниць).

Основними бюджетоутворюючими підприємства, крім залізниці, є Гребінківський елеватор, Філія "Мар'янівська" ТОВ СП "Нібулон", СФГ "Каміла", СТОВ "Прогрес", ТОВ "БЗК" та "ГЯДТ-АГРО", СФГ "Україна".

Окрім зареєстрованих в громаді працює ще понад 30 суб'єктів підприємницької діяльності, які зареєстровані в інших громадах.

За даними Головного управління статистики у Полтавській області (<https://pl.ukrstat.gov.ua/>) [11] з 2020 року найбільш крупні підприємства, що здійснюють свою діяльність в межах Гребінківської МТГ, мають юридичну реєстрацію за межами Гребінківської громади, до них відносяться:

- відокремлені підрозділи АТ "Укрзалізниця": "Гребінківська дистанція колії" та "Локомотивне депо Гребінка", Гребінківська дистанція сигналізації та зв'язку Регіональне управління "Південна залізниця";
- Філія АТ "Державна продовольчо-зернова корпорація України" "Гребінківський елеватор";
- Філія "Мар'янівська" ТОВ сільськогосподарського підприємства "Нібулон";
- Гребінківська філія Акціонерного товариства "Полтаваобленерго".

Відповідно обсяги й напрями утворених відходів даними структурними підрозділами залишаються не виокремленими в загальній статистичній звітності, що викликає ускладнення за їх контролем з боку місцевих органів державної влади та громадськості.

Транспортна інфраструктура громади має високу щільність шляхів сполучення.

Залізнична станція «Гребінка» відноситься до найбільш структуроутворюючих залізничних вузлів в Полтавській області.

Територією громади проходять автомобільні дороги загального користування державного значення (зокрема, Т-17-08), а також густа мережа доріг місцевого значення категорій О (обласні) та С (сільські).

Якість дорожнього покриття на більшості комунальних доріг міжселищного сполучення оцінюється як незадовільна або критична (руйнування асфальтобетонного полотна, колійність, відсутність твердого покриття на під'їздах до дрібних сіл). Це створює підвищені технологічні ризики для експлуатації сучасних важковагових сміттєвозів, призводить до прискореного зносу підвіски комунальної техніки, збільшує витрати палива (на 25–30%) та унеможливорює дотримання жорстких графіків санітарного очищення населених пунктів у весняно-осінній період.

2.3. Характеристика природно-географічних умов

Природно-географічні умови Гребінківської міської територіальної громади безпосередньо впливають на експлуатаційні параметри об'єктів управління відходами, ризики міграції забруднюючих речовин у довкіллі та можливості впровадження технологій оброблення відходів.

Рельєф та ландшафтні особливості місцевості. За схемою геоморфологічного районування України територія Гребінківської міської територіальної громади знаходиться в межах Придніпровської терасової рівнини і розташована на четвертій, так званій, Градизькій терасі річки Дніпро. В напрямі з північного заходу на південний схід територію району перерізають долини рік Сліпороду, Гнилої та Сухої Оржиць. Рельєф території Градизької тераси є плоско-хвилястим із загальним нахилом на південь та південний схід у напрямку русел основних водних артерій. Абсолютні відмітки висот коливаються в діапазоні від 100 до 140 метрів над рівнем моря.

Рівнинний характер рельєфу громади є сприятливим для логістики автомобільного транспорту, проте вимагає ретельного планування та проектування інженерного захисту об'єктів оброблення відходів.

Гідрографічна мережа та водні ресурси. Система водних об'єктів Гребінківської громади складається з трьох річок (р. Сліпорід, р. Оржиця, р. Гнила Оржиця) та струмків

(загальна площа басейну 136,10 га), дев'ятнадцяти ставків (354,98 га), трьох штучних водосховищ (403,70 га) та природних озер (28,13 га). Територія громади характеризується розвиненою, але вододефіцитною гідрографічною мережею, яка належить до басейну річки Дніпро (суббасейн Середнього Дніпра).

Головними водними артеріями є три річки: Оржиця, загальна протяжність якої в межах ТГ становить 39,9 км, Сліпорід (34,9 км) та Суха Оржиця (13,6 км). Загальна площа дзеркала водних об'єктів, включаючи ставки та природні водотоки, становить 1 086 га. На одного жителя громади припадає лише 1 363 м³ місцевого стоку на рік, що класифікує регіон як вододефіцитний. Цей показник накладає жорсткі екологічні обмеження: будь-який витік звалищного фільтрату з діючого міського звалища ТПВ у водоносні горизонти чи русло річки Оржиця здатний викликати катастрофічне транскордонне забруднення поверхневих і підземних вод, оскільки розбавляюча здатність місцевих малих річок є мінімальною.

В гідрологічному відношенні територія відноситься до Дніпровського артезіанського басейну. Для водоносних горизонтів, розвинених в четвертинних відкладеннях характерна приуроченість їх до певних геоморфологічних елементів, складених різними генетичними типами утворень. Для території характерний повсюдний розвиток водоносних горизонтів в палеогенових відкладеннях. Водоносні горизонти в алювіальних відкладеннях заплави і еолово-делювіальних відкладеннях вододільних просторів являються першими від денної поверхні. Горизонти схильні органічному забрудненню з поверхні і характеризуються незначною водорясністю.

Водоносний горизонт харківських відкладень приурочений до товщі кварцево-глауконітових, переважно дрібнозернистих пісків з прошарками слабозцементованих пісковиків. Потужність водомістких порід змінюється від 15 до 60 метрів. Залягають вони в водотривких глинах і мергелях київської свити. Водообільність водоносного горизонту знаходиться в прямій залежності від літологічного складу водомістких порід. За хімічним складом ці води гідрокарбонатно кальцієво-магнієві. Водоносний горизонт гідравлічно пов'язаний з вище розташованими горизонтами та в якійсь мірі підживлює їх. Горизонт експлуатується для водозабезпечення громади.

Водоносний горизонт бучакської свити приурочений до піщаних утворень. Піски кварцево-глауконітові, різнозернисті переважно тонко-дрібнозернисті. Глибина залягання водомістких порід 140 - 270 метрів. Вода гідрокарбонатна, хлоридно-сульфатна. Горизонт інтенсивно експлуатується в м. Гребінка для водозабезпечення.

Дані Державного водного кадастру за розділом «Водокористування» (табл. 2.3.1) засвідчують, що у Гребінківській міській територіальній громаді суб'єкти господарювання не здійснюють скид неочищених зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти.

Таблиця 2.3.1 - Використання води у Гребінківській громаді у 2022 році, млн м куб.

Назва показника	Значення показника
Кількість водокористувачів, які звітують (одиниць)	7
Забрано із природних водних об'єктів, всього у т. ч.	0,5917
із підземних водних об'єктів	0,5917
Використано свіжої води, всього у т. ч.	0,5917
на питні і санітарно-гігієнічні потреби	0,3538
на виробничі потреби	0,2379

на потреби зрошення	0
на інші потреби	0
Загальне водовідведення	0,167
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, всього у т. ч.	0,167
забруднених	0
нормативно чистих без очистки	0
нормативно-очищених на спорудах	0,17
Скинуто транзитної води	0

Кліматичні умови. Клімат громади помірно континентальний, що характеризується вираженою сезонністю, теплим, іноді посушливим літом та помірно холодною зимою. Пересічна річна температура повітря $+6,6^{\circ}\text{C}$; пересічна температура січня відповідно $-6,7^{\circ}\text{C}$; липня $-(+19,8^{\circ}\text{C})-(+21^{\circ}\text{C})$. Абсолютний мінімум температури $-(-37^{\circ}\text{C})$, абсолютний максимум $-(+39^{\circ}\text{C})$. Період з температурою $+10^{\circ}\text{C}$ - 148-160 днів. Річна кількість опадів від 450 мм до 570 мм, причому більша їх частина випадає у теплий період року у вигляді злив. Вегетаційний період триває близько 200–210 днів. Тривалий теплий період року (травень – вересень) із високими середньодобовими температурами створює сприятливі природні температурні умови для термофільного та мезофільного компостування органічних і рослинних відходів на відкритих майданчиках, проте одночасно посилює ризики самозаймання несортованого сміття на сміттєзвалищах через інтенсивне виділення біогазу (метану).

Ґрунтовий покрив Гребінківської міської територіальної громади обумовлений помірним континентальним кліматом, лісовою та степовою рослинністю. Ґрунтоутворюючі породи представлені четвертинними осадовими породами вітрового та водного походження. До перших належить лес, до других - деревні і сучасні алювіальні та делювіальні відклади. найбільш поширеною ґрунтоутворюючою породою в громаді є леси. Вони сприяють закріпленню органічних мас в ґрунтах, через що на лесах утворилися найбільш збагачені поживними речовинами, найбільш родючі чорноземні ґрунти. Ґрунтовий покрив громади досить однорідний. Тут переважають чорноземи глибокі малогумусні і серед яких в мікрокомплексі в степових западинах розвинені лучно – чорноземні осолоділі ґрунти. В долині річки Сліпорід та в подоподібних зниженнях поширені солонцюваті та заболочені ґрунти.

Найбільшої шкоди ґрунтам завдає водна та вітрова ерозія. Висока активність ерозії пов'язана, перш за все, з високою розораністю земель Гребінківщини - орні землі складають більше 80% території. В цілому ґрунти громади належать до родючих і забезпечують вирощування всіх сільськогосподарських культур.

Проведення будь-яких робіт із будівництва інфраструктурних об'єктів управління відходами вимагає обов'язкового зняття, складування та збереження родючого шару ґрунту з метою його подальшого використання для рекультивації порушених земель [16].

Природно-ресурсний потенціал.

Загальна площа земельних ресурсів громади 59500,31 га, з якої 51100,10 га (86%) становлять землі сільськогосподарського призначення, ліси та лісовкриті площі – 3720,69 га (6%), під водою — 1074,23га(2%), забудована територія — 3226,77 га(5%), відкриті заболочені землі та землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом 378,52 га (1%).

Основна частина земель сільськогосподарського призначення припадає на сільгоспугіддя — 49562,75 га, під господарськими будівлями і дворами - 913,53 га, під господарськими шляхами і прогонами - 623,82 га, що дає громаді потужний сільськогосподарський потенціал.

Лісові ресурси (лісові масиви та лісовкривні площі) займають 6% земельного фонду громади. При цьому значне місце в структурі фітоценозів займають заплавні ліси річки Гнила Оржиця. Вони включають заплавні діброви, ділянки вербняків, осокорників, заболочених вільшняків, сирих лісів з вільхою, дубом, ясенем, лісові галявини лучного типу, цілу мережу невеликих різнотравних боліт та водойм, що влітку не пересихають.

У рослинному покриві громади значне місце займає лісова та лісосмугова рослинність. Переважають береза, вільха, дуб, клен, верба, осика. З тварин водяться вовк, лисиця, куниця, тхір звичайний, видра, ховрах крапчастий, заєць сірий, хом'як, пацюк, дрібні мишовидні гризуни, куріпка сіра, качки, лелека, чаплі, перепілка, деркач, різні горобцеподібні, акліматизовані ондатра, єнотовидний собака, фазан; у водоймах — короп, карась, лин, окунь, щука та ін. риба.

Запаси мінеральної сировини на території громади незначні. На околицях міста Гребінка, розташовані два родовища глинозему: Корніївське та Лутайське. Вони використовуються для виробництва цегли. Паливні корисні копалини Гребінківської МТГ представлені торфом. Він використовується як добриво, іноді - як паливо.

Природоохоронні території. Екологічний каркас громади характеризується високою концентрацією природоохоронних територій. На території ТГ функціонують 17 об'єктів ПЗФ місцевого значення, загальна площа яких становить 504 га (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 - Об'єкти природно-заповідного фонду Гребінківської громади

	Назва об'єкту природно-заповідного фонду	площа, га
1.	Заказник ландшафтний «Горбаневське»	222,8
2.	Заказник ландшафтний «Лізіна гора»	24,1
3.	Заказник ботанічний «Плісів яр»	10,0
4.	Заказник ентомологічний «Бурівщина»	73,2
5.	Заказник гідрологічний «Пологи»	100
6.	Пам'ятка природи комплексна «Озеро»	5,5
7.	Пам'ятка природи ботанічна «Гостра могила»	0,06
8.	Пам'ятка природи ботанічна «Гребінчин каштан»	0,01
9.	Пам'ятка природи ботанічна «Дуби черешаті»	0,02
10.	Пам'ятка природи ботанічна «Мар'янівський ковильник»	1,3
11.	Пам'ятка природи ботанічна «Рудківський ковильник»	1,3
12.	Пам'ятка природи ботанічна «Соснова алея»	0,5
13.	Пам'ятка природи ботанічна «Тополя»	0,01
14.	Пам'ятка природи ботанічна «Уль'яновські могили»	1,7
15.	Пам'ятка природи зоологічна «Садки»	2,32
16.	Пам'ятка природи зоологічна «Свіччин яр»	5,1
17.	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва ім. Григорія Перевери	27,4

Найбільшими та стратегічно важливими об'єктами є ландшафтні заказники «Горбаневське» (площею 222,8 га) та «Пологи» (100 га).

Наявність такої кількості заповідних зон накладає значні просторові обмеження (буферні санітарно-захисні зони) на розміщення сміттесортувальних, сміттєперевантажувальних або

інших об'єктів оброблення відходів, виключаючи будь-яке господарське будівництво в радіусі дії екологічних коридорів ПЗФ.

Смарагдова мережа. Смарагдова мережа - мережа територій особливого природоохоронного значення, важливих для збереження біорізноманіття [26]. У 1979 році європейські країни підписали Бернську конвенцію — міжнародну угоду, що покликана охороняти види тварин, рослин а також оселища, які потребують збереження на рівні всієї Європи. 1996 року до числа таких приєдналась і Україна. Смарагдова мережа має переважно ті самі основи формування, що й НАТУРА 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ.

До Смарагдової мережі в 2019 році була включена (разом з 105 іншими територіями України) і долина річки Оржиці, що пролягає через територію Гребінківської громади з північного сходу на південний захід. Річка Оржиця є основною водною артерією Гребінківської громади.

Оржиця - одна з найчистіших і найпрозоріших рік України. Для приуслових територій Оржиці характерне багатство видового складу рослинного і тваринного світу, що зумовлює існування насичених біорізноманіттям природних угруповань, унікальність яких визначають рідкісні і зникаючі види.

2.4 Стан управління відходами

2.4.1 Загальна характеристика управління відходами

Параметри управління відходами у Гребінківській громаді є ключовим елементом сталого розвитку та екологічної безпеки громади. Узагальнені дані щодо управління відходами на території Гребінківської у період 2017-2024 роки наведені у таблиці 1.4.

Основна частина утворених відходів підприємствами та організаціями на території Гребінківської МТГ понад 99% від загального обсягу належить до відходів, що не є небезпечними (колишній - IV клас небезпеки відходів). У період 2017-2024 роках на території Гребінківської МТГ на оброблення було направлено понад 83–99% від загальної кількості утворених відходів I-IV класів небезпеки, окрім 2017 року (2,6% було передано на оброблення).

Збирання змішаних твердих побутових відходів від домогосподарств та інфраструктурних об'єктів на території Гребінківської громади здійснюється КП “Гребінківський комбінат комунальних підприємств”, обсяг яких становив у: 2023 році – 2667,60244 тон; 2024 році – 2168,49099 тон; 2025 році – 2431,84149 тон.

Згідно підписаного Договору між 4-ма громадами (Пирятинською, Гребінківською, Чорнухинською, Нововоржицькою) створено єдине комунальне підприємство “Екосервіс-2022”, яке на території Гребінківської ТГ надає послугу із організації відокремленого збирання різних видів вторинної сировини (паперу й картону, скла, полімерів) та їх вивезення. КП “Екосервіс-2022” на території Гребінківської міської територіальної громади було зібрано:

- за 2024 рік: відходів паперу – 40 тон, відходів полімерів – 14 тон, склобою – 22 тони;
- за 2025 рік: відходів паперу – 19 тон, відходів полімерів – 5,66 тон, склобою – 29,217 тон.

Дані щодо параметрів управління відходами за видами відходів узагальнено й наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.4 - Управління відходами на території Гребінківської територіальної громади в 2017-2024 роках, тон

Обсяг утворених відходів, тон		Обсяг відновлених (утилізованих) відходів, тон		Обсяг спалених відходів, тон		Обсяг видалених відходів у спеціально відведених місцях та об'єктах, тон	
усього I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	усього I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	усього I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	усього I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки
2017 рік							
5241,9	615,7	137,8	0,4	2,2	–	5339,1	4,6
2018 рік							
37604,0	628,4	32885,5	1,4	5,4	5,4	5441,1	4,2
2019 рік							
31621,9	407,0	26432,9	0,6	0,3	0,3	5278,1	3,6
2020 рік							
32338,2	2,5	30909,5	–	0,1	0,1	2333,0	1,7
2021 рік							
31563,579	3,870	30237,414	4,404	0,11	–	1324,292	0,001
2022 рік							
23236,0	1,4	23177,0	4,4	–	–	1344,4	1,8
2023 рік							
26387,7	1,6	25995,2	–	–	–	2658,4	0,3
2024 рік							
23606,2	8,3	23020,0	–	–	–	2404,5	–

Аналіз даних, наведених в табл. 1.4 та 1.5, свідчать про переважне застосування технологій й методів видалення відходів, що призводить до сталого антропогенного навантаження на навколишнє середовище й відповідно зростання ризиків погіршення стану компонентів довкілля (атмосферного повітря, ґрунтових вод та ґрунтів, поверхневих вод).

Таблиця 1.5 - Дані щодо управління різними видами відходів на території Гребінківської громади

№	Види відходів	Одиниці виміру	Параметри управління відходами					
			Утворення відходів	Збирання та перевезення відходів на об'єкти управління відходами	Ввезення відходів на територію територіальної громади	Вивезення відходів за межі територіальної громади**	Відновлення відходів	Видалення відходів
1	Побутові відходи	тон	177,168	-	-	-	76,0*	101,168
2	Небезпечні відходи	тон	24,127	4,141	-	4,141	4,141	12,742
3	Відходи промисловості	тон	128,328	4,185	-	4,185	4,185	27,499
4	Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи	тон	23 205,1	-	-	-	23 205,1	0,0
5	Відходи упаковки	тон	4,444	-	-	4,444	0,0	4,444
6	Відходи електричного та електронного обладнання	тон	0,073	-	-	0,073	0,073	0,0
7	Відходи батарей і акумуляторів	тон	0,916 (з урахув. залишків)	-	-	0,838	0,430	0,408
8	Медичні відходи	тон	0,743***	-	-	0,743	0,743	0,0
9	Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився	тон	-	-	-	-	-	-
10	Осади стічних вод від комунальних очисних споруд	тон	3,58	-	-	-	0,0	3,58
11	Відходи, що біологічно розкладаються ****	тон	-	-	-	-	-	-
Усього			23 468,341	4,141	-	14,424	23 214,672	48,673

Примітка: * - дані КП «Екосервіс-2022»;

** - відходи вивозяться за межі області у зв'язку з відсутністю на території громади об'єктів оброблення відходами;

*** - наведено лише обсяг утворених медичних відходів, що не є небезпечними;

**** - статистичні дані відсутні.

2.4.2 Характеристика об'єктів видалення відходів

За даними Головного управління статистики у Полтавській області загальний обсяг відходів, накопичених у місцях видалення відходів на території Гребінківської ТГ за період 2017–2020 роки, наведено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6 - Загальний обсяг відходів, накопичених на території Гребінківської громади за 2017–2020 роки, тон*

Область/район (громада)	Відходи I–IV класів небезпеки				У т.ч. I–III класів небезпеки			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Полтавська область	26641889,4	27851065,3	2435786106,9	2500153654,6	21905,0	44944,9	25341,3	15512,5
Гребінківський**	33176,4	38617,4	43711,9	45964,7	102,1	106,2	109,9	111,6

* - згідно офіційно оприлюдненої інформації Головним управлінням статистики у Полтавській області (<https://pl.ukrstat.gov.ua/>) останні дані, оприлюднені у відкритому доступі щодо накопичення відходів, відповідають 2020 року.

** - дані наведені для колишнього Гребінківського району

Більшість місць видалення відходів на території Гребінківської ТГ – це звалища побутових відходів (сміттєзвалища). Їх загальна кількість на території Гребінківської ТГ станом на 2026 рік становить – 21, які задіяні в діючу систему збирання побутових відходів у громаді, але частина з них є стихійними, а саме:

- 12 сміттєзвалищ, зокрема міське звалище біля с.Бесідівщина, визначені місцевими органами самоврядування як дозволені місця видалення відходів для мешканців, обслуговують 42 населених пункти громади;
- інші 9 сміттєзвалищ є стихійними, з них 4 – недіючі, а на 5 звалищ побутові відходи мешканцями сіл Тарасівка, Почаївка, Тополеве, Слободо-Петрівка вивозяться у незаконних спосіб, не зважаючи на те, що цим населеним пунктам надається послуга із збирання побутових відходів.

Міське діюче звалище побутових та промислових відходів м.Гребінки (біля с.Бесідівщина) зареєстровано, перебуває на балансі та обслуговується КП «Гребінківський ККП». Звалище розташоване на земельній ділянці площею 6,3564 га на землях Березівського сільської ради біля с. Бесідівщина, має під'їзні шляхи з твердим покриттям, часткове обвалування та дезінфекційну яму. Технічна документація з землеустрою на користування сміттєзвалищем зроблена. Обсяги накопичених відходів на звалищі (станом на 01.07.2026) становлять 17630,925 тон.

Відповідно до планування розбудови системи управління побутовими відходами в громаді міське звалище планується привести у відповідність вимогам діючого законодавства та залишити в експлуатації на період до завершення реконструкції міського звалища побутових відходів м.Пирятин та будівництва сортувальної або сортуально-перевантажувальної станції на території Гребінківської громади.

Усі інші сміттєзвалища на території Громади поетапно планується закривати та рекультивувати.

Кількість об'єктів захоронення відходів сільського господарства (худомогильників та гноєсховищ), що розташовуються на території Гребінківської ТГ, станом на 2026 рік становить: худомогильників – 4 шт.; гноєсховищ – 1 шт. Дані об'єкти є діючими і розташовуються на територіях сільськогосподарських підприємств.

Таким чином, порівняно з іншими територіальними громадами стан навколишнього природного середовища Гребінківської міської територіальної громади можна охарактеризувати як задовільний, оскільки на його території немає великих промислових підприємств, які є найбільшими забруднювачами повітря, ґрунту, водних об'єктів у регіоні. Але у Гребінківській міській територіальній громаді, як і у більшості громад Полтавського регіону, є проблема з обмеженням екологічних спостережень, що проводяться на власній території, зокрема відсутність моніторингу якості атмосферного повітря, якості поверхневих й підземних вод тощо.

2.5 Стан здоров'я населення та аналіз динаміки захворюваності населення

Стан здоров'я населення є важливим соціальним індикатором, що відображає благополуччя населення, його соціально-економічне, демографічне, санітарно-гігієнічне та екологічне становище.

Антропогенний вплив на навколишнє середовище призводить до зростання захворюваності різними хворобами, що призводить до погіршення стану здоров'я населення. Показники захворюваності і смертності залежать від великої кількості факторів – соціальних, економічних і, не в останню чергу, екологічних, а саме стан складових довілля – повітря, води, ґрунтів і біоти [13, 14, 16, 17, 19].

Загальна захворюваність населення оцінюється за показниками поширення хвороб та первинної захворюваності. Відкриті дані щодо видів захворювань, які опрелюднені Головним управлінням статистики, стосуються усієї Полтавської області у цілому та стосуються періоду лише до 2017 року включно. Тому в рамках даного СЕО була проаналізована динаміка захворювань населення Полтавської області у цілому за період 2010-2017 роки.

Тенденція уперше зареєстрованих випадків захворювання населення носить мінливий характер, так з 2011 р. по 2013 р. спостерігається зниження поширеності хвороб серед населення та зниження рівнів первинної захворюваності, а далі відбуваються коливання – спади рівня захворюваності чергуються з його підвищенням (рис. 2.5.1). Найбільшу частку серед уперше зареєстрованих хвороб становлять хвороби органів дихання, що свідчить про особливе значення стану атмосферного повітря на здоров'я населення. Також до хвороб, частота випадків яких безпосередньо залежить від стану навколишнього середовища і мають достатньо високий рівень захворювань слід віднести: хвороби системи кровообігу, сечостатевої системи, шкіри та підшкірної клітковини й травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин.

Головними причинами смертності населення у Полтавській області залишаються хвороби системи кровообігу (70,5% від загальної кількості померлих), новоутворення (14,3%) та зовнішні причини смерті (4,6%) (рис. 2.5.2).

За даними Департаменту охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації у 2019 році показники захворюваності дещо зменшилися: хвороби системи кровообігу з 484,0 на 10тис. дорослого населення у 2018 році до 406,0 у 2019р., в тому числі на ішемічну хворобу серця – з 115,2 на 10тис. населення до 90,6, на стенокардію – з 47,3 до 32,6, цереброваскулярні хвороби з гіпертонічною хворобою – з 46,7 до 45,8, гіпертонічну хворобу – з 198,0 до 164,1 на 10тис. населення.

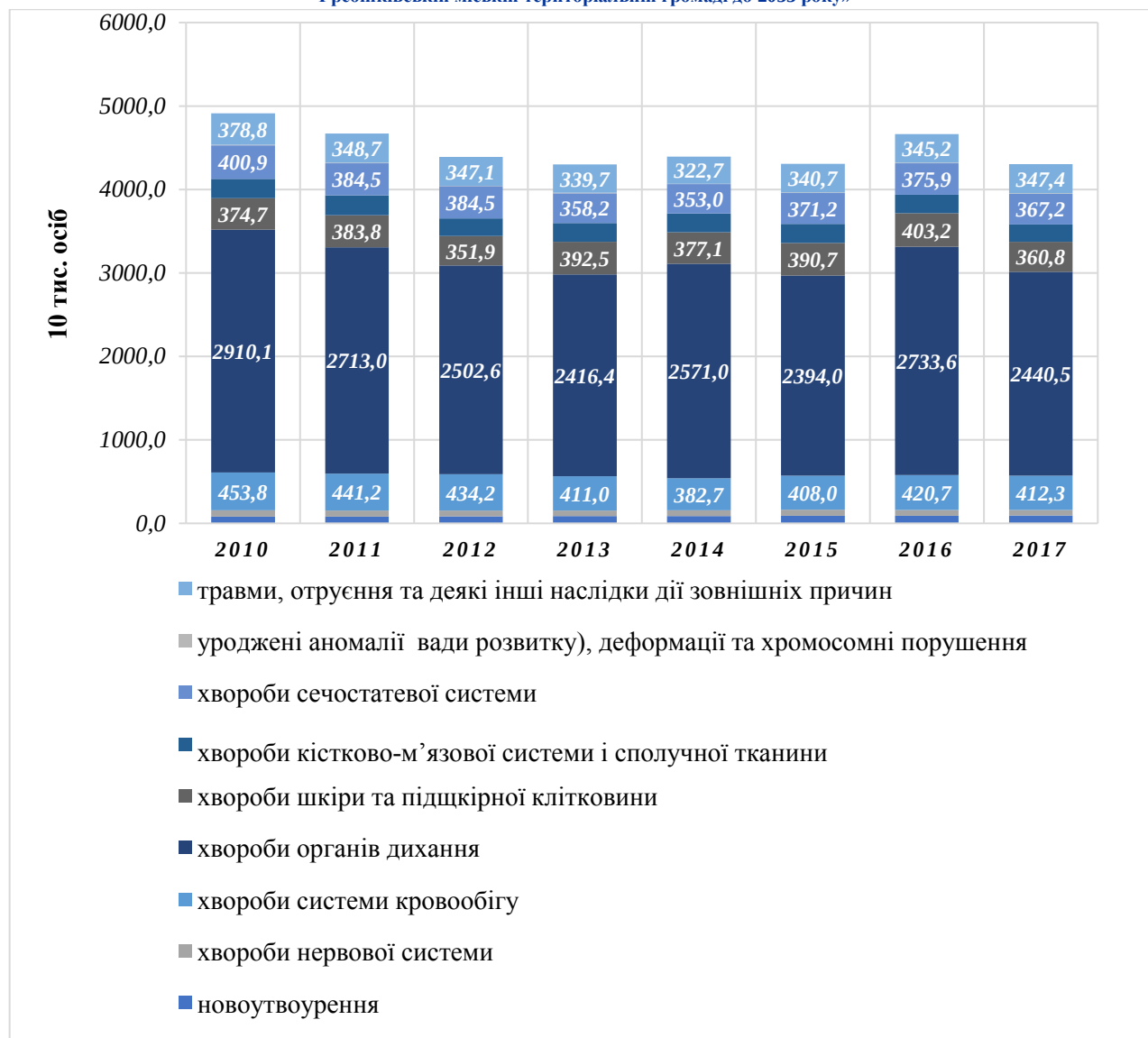

Рис. 2.5.1 - Динаміка уперше зареєстрованих випадків захворювань у Полтавській області у період 2010-2017 рр.

Певне зменшення смертності від хвороб системи кровообігу до 16163 осіб населення у 2019 році, знову змінилося на повільне його зростання до 17806 осіб населення у 2021 році. Однак відмічене певне зниження рівня смертності від злоякісних новоутворень з 3266 осіб населення (2019р.) до 2946 у 2021р. За іншими видами хвороб причинність смертності характеризується відсутністю суттєвих коливань.

Можемо констатувати той факт, що переважними причинами смертності населення є, перш за все, хвороби кровообігу та новоутворення, які на пряму залежні не лише від екологічних факторів, а й від соціальних, та способу життя. Крім того, ризики впливу стану довкілля на здоров'я населення мають опосередкований і пролонгований характер, що супроводжується рівнем накопичення небезпечних речовин в атмосферному повітрі, ґрунтовому середовищі та водних об'єктах.

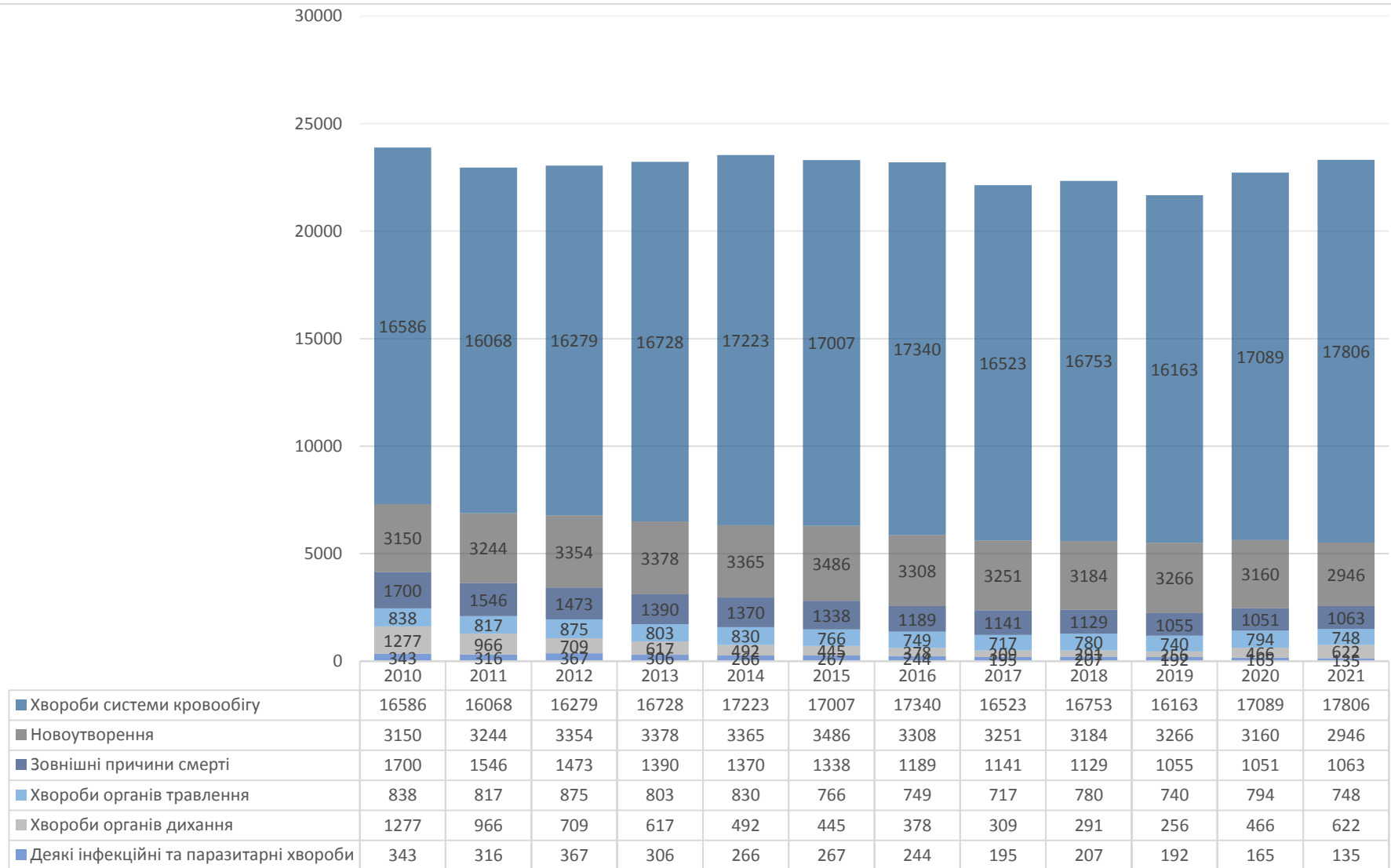

Рис. 2.5.2 - Динаміка кількості померлих за окремими хворобами у Полтавській області у період 2010-2021 рр.

Опосередкованим, але важливим чинником, що свідчить про вплив стану довкілля на здоров'я людей, є демографічні процеси. За період 2010 - 2020 років населення м. Гребінки зменшилось на 300 осіб або на 2,8%, що значно менше зміни чисельності в області, яка складає 7,3 %. Темпи скорочення населення в 2021/2022 роках практично однакові в межах територіальної громади та області. Причиною скорочення чисельності були: негативний природний приріст населення та міграційні процеси.

Населення Гребінківської міської територіальної громади станом на травень 2026 року становило 22358 осіб, враховуючи ВПО. Тобто динаміка чисельності населення в громаді має позитивні тенденції +5,7% порівняно з 2021 роком (21157 осіб). Однак ці тенденції обумовлені міграційними процесами в країні. Природний рух чисельності населення зберігає свої від'ємні значення, що говорить про переважання природного скорочення населення.

Таким чином, стан здоров'я населення Полтавської області й, зокрема Гребінківської громади, потребує постійного моніторингу та впровадження заходів задля покращення стану довкілля. Відповідно важливим є те, що основні завдання МПУВ спрямовані на зменшення кількості місць видалення відходів, що у свою чергу приведе до зменшення надходження емісій забруднюючих речовин у навколишнє середовище та можливості зниження ризиків погіршення стану здоров'я людей.

Висновки за результатами аналізу поточного стану довкілля у Гребінківській громаді, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

За результатами вищенаведеної інформації можна зробити висновки, що наразі зберігаються тенденції щодо поступового погіршення стану довкілля, яке обумовлене зокрема й неефективним управлінням відходами.

Відповідно у ситуації, якщо проект Місцевого плану управління відходами у Гребінківській МТГ до 2033 року не буде затверджено, то проблеми, пов'язані з управлінням відходами в громаді, не будуть мати необхідного базису для їх вирішення, що відповідно негативно буде впливати на інші сфери діяльності та формувати низку додаткових проблем:

Головні причини та/ або об'єкти впливу	Сфера впливу	Прогнозні зміни поточного стану довкілля, якщо документ державного планування (МПУВ) не буде прийнято
Збільшення накопичення відходів у місцях їх видалення, перевантаження звалищ побутових відходів створюють ризики виникнення надзвичайних ситуацій та засмічення прилеглих територій до звалищ.	Атмосферне повітря, атмосферні опади, ґрунти, поверхневі та підземні води, санітарні умови життя людей, рекреаційна сфера, флора і фауна.	Зростання частоти виникнення надзвичайних ситуацій (самозаймання відходів на звалищах, пожежі, смогові ефекти в атмосфері, різьке збільшення забруднення приземного шару атмосфери особливо при інверсійних метеорологічних умовах), що призводить до погіршення умов життя та здоров'я людей на прилеглих територіях до таких об'єктів й створює напружену еколого-техногенну ситуацію в населених пунктах. Зростання ризику розвитку онкологічної захворюваності людей в наслідок потрапляння у повітря токсичних речовин, зокрема, діоксину, що є канцерогенною сполукою, яка утворюється в процесі горіння відходів. Накопичення у приземному шарі атмосфери дрібнодисперсних часточок пилу створюється поживне середовище для появи і розмноження на

		цих часточках бактерій, вірусів, алергенів, що призводить до підвищеного ризику розвитку інфекційних захворювань.
Перевантажені сміттєзвалища на сьогодні є одним із самих потужних неорганізованих джерел забруднення атмосферного повітря парниковими газами.	Атмосферне повітря, кліматичні умови, рекреаційна сфера, флора і фауна, умови життя людей.	Інтенсивне неконтрольоване забруднення атмосферного повітря під час складування побутових відходів, а також випаровування з поверхні сміттєзвалищ токсичних органічних сполук, які є джерелами забруднення атмосфери та неприємного запаху, а поверхня звалищ є потужним джерелом пилу.
Необхідність відведення значних площ земельних ділянок для розміщення осадів стічних вод комунальних очисних споруд.	Грунти, поверхневі та підземні води	Погіршення стану компонентів довкілля в наслідок недостатньої контрольованості процесів потрапляння забруднюючих речовин до ґрунтового середовища, поверхневих й підземних вод, що може спричинити підвищення ризиків для здоров'я населення.
Недосконалість державного обліку, контролю та звітності за відходами, а саме: - відсутність об'єктивної фактичної інформації щодо обсягів та видового складу відходів, які, перш за все, направляються на видалення; - відсутність належного моніторингу довкілля в районах розташування місць видалення відходів й відповідно відсутність даних щодо фактичного рівня забруднення довкілля.	Система екологічного моніторингу, стан усіх компонентів довкілля, санітарні умови життя людей, біорізноманіття.	Не контрольовані процеси забруднення усіх компонентів довкілля в районах розташування місць видалення відходів. Невизначеність процесів щодо санітарно-епідеміологічної ситуації навколо місць розміщення та видалення відходів. Відсутність об'єктивної інформації створює неконтрольовані ризики погіршення умов проживання людей та стану їх здоров'я. Зниження рекреаційних, екологічних та природоохоронних функцій об'єктів природно-заповідного фонду.
Сфера управління відходами у достатній мірі не забезпечена сучасним техніко-технологічним обладнанням та технологіями оброблення відходів.	Земельні ресурси, рекреаційні ресурси, стан усіх компонентів довкілля, санітарні умови життя людей, біорізноманіття.	Основним напрямом поводження з відходами залишається їх видалення на звалищах, відповідно зростають площі відчужених земель. Не цільове використання більшості земель, відчужених під місця видалення відходів. Втрата потенціалу ресурсоцінних відходів, які можуть направлятися на перероблення. Втрата надходжень у місцеві бюджети від податків сфери переробки відходів та задіяного малого бізнесу в дану сферу. Розвиток й посилення процесів деградації природного рослинного покриву, збільшення кількості рідкісних видів дикорослих рослин та диких тварин, які витіснятимуться чужорідними видами більш широкої екологічної амплітуди та через зміну їх біотопів й середовища існування. Подальші втрати естетичної та рекреаційної функції довкілля створює психологічний дискомфорт для місцевого населення, підвищує ризики негативного впливу на здоров'я людей. Наявність агломерацій нітрофілів у місцях зберігання органічних відходів, серед яких чимало алергенів, створює неможливість для значної кількості рекреантів відвідувати такі території та в цілому використовувати їх з рекреаційною метою.

Наслідки на здоров'я населення під впливом вищезазначених проблем важко підтвердити чи спростувати, оскільки вони мають неспецифічний і часто опосередкований та пролонгований характер. Тому не затвердження або відтермінування документу державного планування призведе до посилення негативних тенденцій щодо рівня захворюваності та смертності населення Полтавської області.

У результаті невирішеність даних проблемних питань призведе до ефекту суттєвих сукупних дій, що надалі погіршуватимуть санітарно-епідеміологічну та екологічну ситуацію в Гребінківській громаді.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Результати аналізу поточного стану довкілля, його окремих компонентів (атмосферного повітря, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, флори та фауни, рекреаційних ресурсів, поводження з відходами), а також умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, що наведені у розділі 2, свідчать про вагоме значення й вплив сфери управління відходами на екологічну ситуацію, що формується на території Гребінківської громади.

В ході СЕО був здійснений аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення в результаті впровадження МПУВ, орієнтованого першочергово на створення й розвиток інфраструктури управління різними видами відходів за для збільшення обсягів їх перероблення, запобігання утворенню та відповідного поетапного зменшення об'єктів видалення відходів, а значить зменшення техногенного навантаження на навколишнє середовище й підвищення рівня безпеки життя населення [13 – 20, 22, 24].

Однак в результаті реалізації МПУВ планується залишити в експлуатації міське звалище побутових відходів м.Гребінка (на умовах приведення його стану до вимог законодавства) та створення додаткового об'єкту оброблення відходів (ООВ), а саме: сортувальної станції або сортувально-перевантажувальної станції або перевантажувального об'єкту (за результатами техніко-економічного обґрунтування). А також планується розвивати в громаді практику компостування біорозкладних відходів шляхом розвитку домашнього компостування та створення компостних площадок на територіях агрофірм.

Відповідно для територіях, на яких планується розміщувати такі об'єкти, буде характерним збільшення техногенного навантаження, що потребує оцінки значущості потенційних впливів та змін у стані довкілля, умовах життєдіяльності та стану здоров'я населення, що буде проживати у безпосередній близькості до таких об'єктів.

У той же час, в рамках МПУВ планується суттєве поетапне зменшення об'єктів видалення побутових відходів, об'єктів захоронення відходів сільського господарства (худомогильників та гноєсховищ), першочергово тих, що не відповідають екологічним стандартам й створюють ризики погіршення умов проживання та здоров'я населення. А по відношенню до тих об'єктів видалення відходів, що залишаються в експлуатації, заплановані заходи щодо їх приведення у відповідність до законодавчих вимог. Відносно ліквідованих об'єктів видалення відходів заплановані заходи із проведення рекультивації земель.

Таким чином, в рамках СЕО розглядається потенційний вплив та наслідки реалізації МПУВ саме на територіях, що можуть зазнавати найбільшого впливу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності населення на територіях, що зазнають найбільшого впливу

Об'єкти впливу	Територія, зона, що зазнає впливу*	Заплановані заходи в МПУВ	Прогнозний стан довкілля та умов життєдіяльності населення
Міське звалище побутових відходів м. Гребінка	в зоні потенційного впливу (прийнято в радіусі до 500м) відсутня житлова забудова	Планування та реалізація комплексу заходів із приведення у відповідність вимогам чинного законодавства (Закону України «Про управління відходами» п.5 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення», наказу Міндовкілля 29.04.2024 № 455 «Про затвердження Вимог до плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства»)	Враховуючи, що в зоні ближче ніж 500м до об'єкту житлові будинки відсутні, то прогнозований вплив на умови життєдіяльності людей буде мінімальний. Приведення у відповідність вимогам чинного законодавства діючого міського звалища, що передбачає застосування методів інженерного захисту території (обвалування, дренажу-вання по периметру ділянки, ущільнення та пересипання інертними матеріалами шарів відходів тощо), дозволяє знизити вплив на довкілля та мінімізацію пожежної небезпеки. Крім того, облаштування окремих ділянок для складування змішаних, будівельних, «зелених» відходів, а також розміщення на даній території сортувальної/сортувально-перевантажувальної станції, дасть можливість проведення поетапної рекультивації території звалища, що суттєво зменшить негативний вплив даного об'єкту на довкілля. Виходячи з того, що звалище є діючим й знаходиться поза межами територій збереження біорізноманіття (близько знаходиться парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Бесідівщинський парк ім. Григорія Перевери» на відстані більше 1,5 км у північно-східному напрямі), то прогнозований вплив на біоту та середовища існування видів природної флори й фауни буде незначним. А відповідне технічне обслуговування звалища (згідно вимог законодавства) дасть можливість зменшення екологічного навантаження на природні комплекси й довкілля в цілому.

Транспортні магістралі:	Територія Гребінківської МТГ	Планування капітальних ремонтів автодоріг, що будуть задіяні для руху смітєвозів. Створення сортувально-перевантажувальної станції, на якій буде відбуватися сортування (із зменшенням обсягу залишкових відходів) та перевантаження з невеликих смітєвозів у великогабаритну техніку, дозволить суттєво скоротити частоту автомобільних перевезень.	На ділянках доріг категорій* М, Н, Р, Т, що проходять крізь населені пункти, збільшення додаткового екологічного навантаження (перш за все, шумового), обумовлене рухом транспортних смітєвозів, буде незначним. На ділянках доріг категорій О та С додаткове екологічне навантаження, обумовлене рухом транспортних смітєвозів, може буде відчутним, але враховуючи плановані обсяги перевезень та відповідно частоту проїзду смітєвозів, збільшення навантаження буде помірним. При транспортуванні відходів та експлуатації маршруту необхідно дотримуватись санітарних норм і правил та вимог природоохоронного законодавства щодо заповідного режиму на територіях об'єктів ПЗФ та опосередкованого впливу на біорізноманіття в зонах впливу автошляхів. Маршрути проходить від с. Лазірки до сел. Гребінка в західному напрямі, а від сел. Гребінка до сел. Пирятин у північно-східному напрямі по межиріччю річок Сліпорід і Оржиця (сел. Гребінка) та Оржиці й Удаю (в районі м. Пирятин). Враховуючи, що в зоні, ближче ніж 500 м до ділянок автодоріг на маршруті №7 відсутні об'єкти збереження біорізноманіття, то прогнозований вплив на види флори, фауни та середовищ їх існування буде мінімальним. Найближче до пропонованого маршруту транспортування відходів №7 знаходяться: на ділянці 1) – парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Бесідівщинський парк ім. Г. Перевери»; на ділянці 2) – ентомологічний заказник місцевого значення «Бурівщина».
маршрути категорії О Лазірки – Гребінка – Пирятин: 1) О1704057, 2) О1718370.	1) Лазірки, Світанок, Бесідівщина, Гребінка; 2) Гребінка, Тарасівка.		

* - Категорії транспортних магістралей: М – дороги державного значення, що входять до складу міжнародних транспортних коридорів (часто дублюються нумерацією, що починається літерою Е та означає європейський транспортний коридор); Н - дороги державного значення, що входять до складу державних транспортних коридорів; Р - дороги державного значення, що входять до складу регіональних транспортних коридорів; Т – дороги місцевого значення; О – обласні; С – районні або сільські.

Сміттєзвалища, що вичерпали свій експлуатаційний потенціал та/або не відповідають встановленим природоохоронним вимогам (17 звалищ).	Перелік даних звалищ із вказанням місць їх розміщення наведено в таблиці 3.2.3 МПУВ	Підготовка та затвердження на місцевому рівні переліку закритих звалищ побутових відходів, які потребують поетапного проведення заходів із припинення їх експлуатації та технічного упорядкування для подальшої рекультивації. Проведення інформаційно-роз'яснювальної компанії щодо заборони вивезення побутових відходів на сміттєзвалища, які закриті. Проведення поетапної рекультивації звалищ побутових відходів, які виведені з експлуатації (закриті). Планування та здійснення заходів з догляду після закриття сміттєзвалищ.	Усі ці місця видалення побутових відходів (сміттєзвалища) не облаштовані системами захисту підземних вод та поверхневих водойм, атмосферного повітря, ґрунтів у відповідності до вимог чинного законодавства, не мають охорони, обвалування ділянки звалища, не ведеться облік відходів, що видаляються, не здійснюється моніторинг стану довкілля. Більшість земельних ділянок, на яких розташовані дані сміттєзвалища, знаходяться на відстані менше 500м до житлової забудови або з порушенням розмірів інших санітарно-захисних зон (до лісів, сільгоспугідь, водоохоронних зон водних об'єктів). Тому після закриття даних об'єктів (сміттєзвалищ) прогнозується відчутне покращення якості навколишнього середовища в районах їх розташування.
Створення об'єктів для попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальної станції, сміттєперевантажувальної станції або сортувально-перевантажувальної станції)	Попередньо місце розташування: ділянка діючого міського звалища м. Гребінка (біля с. Бесідівщина).	Планування даного об'єкту на території громади здійснюється за для: - відокремлення ресурсоцінних фракцій із змішаної маси ПВ; - зменшення залишкових змішаних відходів; - мінімізації витрат на їх транспортування.	За рахунок функціонування даного об'єкту планується зменшення обсягів залишкових змішаних відходів, які будуть направлятися на остаточне захоронення, відходи будуть транспортуватися на регіональний полігон м.Пирятин, оснащені усіма потрібними системами захисту довкілля. Таким чином, створення даного об'єкту сприяє суттєвому зменшенню техногенного навантаження на довкілля. Однак для розташування таких об'єктів необхідні окремі земельні ділянки, оснащені технічними системами захисту. Тому даний об'єкт в рамках МПУВ передбачено розмішувати на території діючого міського звалища, що мінімізує негативний вплив такого об'єкту на компоненти довкілля. Отже, позитивний внесок даного об'єкту переважає над його негативним впливом на довкілля, який є помірним.

Площадки компостування для біорозкладних відходів	На землях агрофірм, що функціонують на території громади	Застосування технології компостування у відкритих буртах окремо зібраних біорозкладних відходів та зелених відходів із громадських парків та садів	Прогнозований негативний вплив на довкілля в районах розташування даних об'єктів буде мінімальним при забезпеченні відповідності нормам проектування та функціонування даних об'єктів згідно чинного санітарного та екологічного законодавства, що зможе гарантувати відсутність погіршення стану довкілля та умов життєдіяльності людей на прилеглих територіях. Позитивним внеском даних об'єктів є відокремлення й переробка органічних відходів й як результат суттєва мінімізація їх потрапляння на полігон захоронення відходів.
Об'єкти з захоронення відходів тваринного походження	Худомогильники та гноєсховище, що розміщуються на базі існуючих сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств поблизу: с.Корніївка (Березівський округ), с.Високе (Олександрівський округ); с.Овсюки (Овсюківський округ); с. Майорщина (Майорщинський округ).	Проведення інвентаризації та оцінки ризику об'єктів захоронення відходів тваринного походження, у т.ч. побічних продуктів тваринного походження (худомогильники, гноєсховища). Припинення експлуатації/закриття худомогильників та гноєсховищ, які підлягають закриттю з причин невідповідності вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства.	Прогнозується покращення стану довкілля та зменшення загроз санітарно-епідеміологічного характеру і ризиків для здоров'я населення за рахунок реалізації запланованих заходів й першочергово закриття об'єктів захоронення відходів тваринного походження, що не відповідають встановленим вимогам. Прогнозується зменшення кількості відходів тваринного походження, що направляються на захоронення, за рахунок створення об'єктів для їх переробки на регіональному рівні.
Об'єкти утворення та накопичення непридатних хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР)	с.Короваї (Короваївський округ), с.Олександрівка(Олександрівський округ), с. Слободо-Петрівка (Слободо-Петрівський округ), с.Овсюки (Овсюківський округ); с. Майорщина (Майорщинський округ).	Проведення інвентаризації об'єктів утворення та накопичення ХЗЗР. Вивезення накопичених непридатних ХЗЗР та їх передача спеціалізованим ліцензованим організаціям на знешкодження за межі області. Очищення і відновлення земельних ділянок, забруднених непридатними ХЗЗР.	За рахунок вивезення накопичених ХЗЗР та реалізації заходів із відновлення земельних ділянок, прогнозується зменшення загрози подальшого забруднення довкілля високотоксичними речовинами та зниження ризиків для здоров'я мешканців прилеглих територій. Прогнозується значне покращення якості повітря і ґрунту з досягненням рівнів ГДК забруднюючих речовин в ґрунті та в атмосферному повітрі після проведення запланованого відновлення даних ділянок.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

В останні роки умови проживання людей, потенціал їх здоров'я все більше залежать від екологічної ситуації у цілому та мінливості факторів навколишнього середовища. Тому оцінка зміни цих факторів, особливо тих, що є найбільш впливовими на стан здоров'я людини, та аналіз причинно-наслідкових зв'язків між ними та біологічними функціями організму людини, є важливою складовою при плануванні будь-яких рішень на місцевому рівні.

Відповідно усі процеси управління відходами призводять хоч й до опосередкованого впливу, але постійно діючого на усі компоненти довкілля шляхом утворення й надходження емісій забруднюючих речовин в атмосферне повітря, водні горизонти і об'єкти та ґрунти.

За результатами аналізу поточної екологічної ситуації та стану здоров'я населення Гребінківської МТГ (розділ 2) можна констатувати, що переважними факторами негативного впливу на умови життя та здоров'я людей є емісії забруднюючих речовин в атмосферне повітря, ґрунти та ґрунтові води в наслідок наявності на території громади:

- місць видалення побутових відходів (18 звалищ);
- худобомогильників (4 об'єкта);
- гноєсховища (1 об'єкт);
- місць зберігання ХЗР (5 об'єктів).

Усі ці об'єкти не забезпечені належними системами постійного моніторингу за станом навколишнього середовища в районах їх розміщення, що вимагається чинним природоохоронним законодавством України. Відповідно відсутні дані щодо фактичних рівнів забруднення компонентів довкілля в районах розміщення цих об'єктів, більшість з яких знаходяться у безпосередній близькості із житловими будинками населених пунктів.

Враховуючи усю наявну інформацію, в рамках процедури СЕО проекту МПУВ була здійснена експертна оцінка потенційного впливу наявних та планованих об'єктів й рішень щодо управління відходами на компоненти довкілля та здоров'я людей. В ході даної експертної оцінки приймалось до уваги, що встановлення прямого зв'язку з процесами управління відходами, є утрудненим, а інколи не можливим в наслідок опосередкованого впливу цих процесів, але й заперечувати відсутність такого зв'язку не можливо. Крім того, усі процеси управління відходами відносяться до комплексних, тобто задіюються усі компоненти довкілля, а значить при впливі на них об'єктів збирання, транспортування, видалення, оброблення, перероблення та знешкодження відходів можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з кількома факторами впливу одночасно. А це значить, що виділити окремий внесок об'єктів інфраструктури управління відходами у зміни стану довкілля та їх впливу на здоров'я населення, у більшості випадків об'єктивно не можливо.

Тому в рамках СЕО була здійснена експертна оцінка можливих зв'язків між запланованими рішеннями в МПУВ та потенційними екологічними проблемами й ризиками для навколишнього середовища та здоров'я населення, пов'язаними із реалізацією МПУВ.

Враховуючи результати розділу 3 даного звіту СЕО, були розглянуті потенційні екологічні проблеми й ризики впливу стосовно тих видів відходів, що є для Гребінківської МТГ пріоритетними з точки зору прийняття необхідних рішень на місцевому рівні (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1

Екологічні проблеми та ризики впливу на довкілля та здоров'я населення

Назва виду відходу	Суть екологічної проблеми	Ризики впливу	Компоненти довкілля, що можуть зазнавати впливу
1	2	3	4
Побутові відходи.	Відбувається постійне збільшення питомих обсягів утворення відходів на 1 людину та урізноманітнення їх складу. Комплексного дослідження щодо визначення морфологічного складу побутових відходів не здійснювалося. Переважна більшість побутових відходів видаляються на звалища без попереднього оброблення. Відсутність моніторингу стану довкілля в районах розташування сміттєзвалищ. Наявна значна кількість місць видалення побутових відходів, що потребують рекультивації. Відсутність системи окремого збирання, вивезення та обліку крупногабаритних й будівельно-ремонтних відходів. Відсутність системи окремого збирання, вивезення та обліку зелених відходів. Відсутність місця видалення побутових відходів, що відповідає чинним вимогам природохоронного законодавства (Закону України «Про управління відходами» п.5 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення», наказу Міндовкілля 29.04.2024 № 455 «Про затвердження Вимог до плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства»).	Відсутність інформації щодо рівнів впливу місць видалення побутових відходів (сміттєзвалищ) на довкілля створює ризик неконтрольованості процесів забруднення за їх інтенсивністю й масштабом, а значить не контрольованості впливу на здоров'я людей. Усі сміттєзвалища не забезпечені інженерними засобами захисту довкілля (відсутній ізоляційний екран, система дренажування, обвалування по периметру території тощо), що збільшує ризик забруднення навколишнього середовища в процесі експлуатації даних об'єктів. Розташування сміттєзвалищ у безпосередній близькості до присадибних ділянок домогосподарств створює ризик потрапляння забруднювачів у ґрунтові води, що використовуються для питних потреб. Розташування сміттєзвалищ у безпосередній близькості до сільськогосподарських угідь створює ризик потрапляння забрудненого поверхневого стоку з ділянок звалищ на їх території.	Атмосферне повітря, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми та їх водоохоронні зони, ґрунти.
Небезпечні відходи. Відпрацьовані нафтопродукти	Низький рівень відповідальності населення не виключає можливість наявності небезпечних відходів у складі побутових та позбавлення відпрацьованих нафтопродуктів шляхом нелегального скидання у навколишнє середовище, спалювання в якості палива.	Відсутність інформації щодо утворення та обліку відпрацьованих нафтопродуктів збільшує вирізність їх потрапляння у навколишнє середовище.	Ґрунти, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми,

	Відсутність системи обліку й контролю за відходами нафтопродуктів, що утворюються на СТО та приватних майстернях.		атмосферне повітря, здоров'я людей.
Небезпечні відходи. Відходи, що містять СОЗ (відпрацьовані ХЗЗР)	Інтенсивне збільшення за останні роки обсягів утворення відходів із вмістом стійких органічних забруднювачів (СОЗ), а саме непридатних пестицидів, першочергово за рахунок утворення значної кількості відходів тари із залишками СОЗ. На території громади досі залишаються накопиченими непридатні ХЗЗР, що потребують знешкодження. Відсутність належного контролю за місцями тимчасового зберігання ХЗЗР. Відсутність належної інформації щодо подальшої передачі тари із залишками СОЗ.	Існує ризик забруднення атмосферного повітря, ґрунтових вод, поверхневих водойм та ґрунту в межах тих ділянок, на яких розміщуються й зберігаються відходи ХЗЗР й використана тара із залишками СОЗ. Існують значні ризики для здоров'я людей при перебуванні в місцях накопичення непридатних ХЗЗР.	Ґрунти, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, атмосферне повітря, здоров'я людей, поверхневі водойми (при їх близькому розташуванні до місць накопичення відходів, що містять СОЗ).
Відходи будівництва та знесення	Не прогнозоване утворення та накопичення крупногабаритних та будівельних відходів, а також відходів руйнації. Видалення крупногабаритних та будівельних відходів разом із змішаними побутовими відходами без попереднього оброблення на сміттєзвалища. Відсутність потужностей в Лубенському районі й у цілому в області з переробки відходів будівництва і знесення. Практично відсутня система окремого збирання крупногабаритних та будівельних відходів в громаді. Не передбаченість руйнувань в результаті агресії рф та відповідної появи відходів руйнації.	Розширення площ ділянок місць видалення відходів (інколи несанкціоноване розширення). Перевантаження місць видалення відходів та більш швидке використання їх експлуатаційного ресурсу. Внаслідок низької компресійної властивості більшості будівельних відходів ускладнюється технологічний процес ущільнення змішаних відходів на полігонах й звалищах, що призводить до підвищення пожежної небезпеки на цих об'єктах. Ризик потрапляння на сміттєзвалища відходів із вмістом азбесту та його емісії в атмосферне повітря, ґрунти й ґрунтові води. Втрати цінного ресурсу (оброблених будівельних матеріалів), що могли б бути вторинно використані в різних промислових галузях. Вимушене зберігання відходів руйнації по причині відсутності потужностей з їх перероблення.	Прилеглі території до місць видалення відходів (сміттєзвалищ), ґрунти, ґрунтові води, атмосферне середовище.

Відходи сільського господарства. Відходи тваринництва	Низький рівень перероблення відходів тваринництва, що призвело до створення на території громади об'єктів захоронення відходів (худомогильників та гноєсховища) - 5 об'єктів. Відсутність належної системи моніторингу за станом забруднення компонентів довкілля в районах розміщення хідомогильників та гноєсховища. Втрачаються значні обсяги ресурсів, що можуть перероблятися як сировинні та енергетичні ресурси.	Ризик інтенсивного забруднення усіх компонентів довкілля продуктами розпаду органічних речовин, інфікованих агентів та бактерій, що створює в районах розміщення даних об'єктів екологічну та епідеміологічну небезпеку. Рівень екологічної та епідеміологічної небезпеки зростає в наслідок відсутності інформації про стан забруднення довкілля в районах розміщення хідомогильників та гноєсховища.	Атмосферне повітря, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми та їх водоохоронні зони, ґрунти, здоров'я людей.
Відходи сільського господарства. Відходи рослинництва	Низький рівень перероблення відходів рослинництва, значна частина яких використовуються для обробітку ґрунту (переорюються). Відповідно втрачаються значні обсяги ресурсів, що можуть буди відновлені як сировинні та енергетичні ресурси. Значна кількість зернових відходів (після елеваторів) видаляються на сміттєзвалища.	Зростання ризику пожежної небезпеки та ефекту самозаймання сміттєзвалищ внаслідок розміщення на них легкозаймистих зернових відходів. В результаті «горіння» сміттєзвалищ відбувається потрапляння забруднюючих речовин в атмосферне повітря та їх розповсюдження на значні відстані, а надходження в повітря парникових газів створює ризик утворення смогів в атмосфері. Як наслідок: збільшення мутності атмосфери; забруднення поверхневих водойм атмосферними опадами.	Атмосферне повітря, кліматичні умови, поверхневі водойми.
Відходи упаковки	Перевантаження полігонів й звалищ внаслідок постійного зростання кількості утворення відходів таропакувальних матеріалів, що в останні роки домінують у складі змішаних побутових відходів. Зростання пожежної небезпеки сміттєзвалищ в наслідок швидкого самозаймання більшості відходів паперової та легкої пластикової упаковки. Втрачаються значні обсяги ресурсів, що можуть перероблятися як сировинні та енергетичні ресурси. Відсутність ефективної системи рециклінгу тари та упаковки на рівні товаровиробників.	Розширення площі ділянок місць видалення відходів (інколи несанкціоноване розширення). Більш швидке використання експлуатаційного ресурсу сміттєзвалищ, що призводить до потреби в розширенні або нових земельних ділянках. Засмічення прилеглих до сміттєзвалищ територій легкими відходами упакувань. Потрапляння у ґрунти та ґрунтові води продуктів розкладання відходів упаковки. Погіршення фізичної структури ґрунту в наслідок довготривалого перебування відходів тари й упаковки, що довго не розкладаються у довкіллі (передусім, скло, алюміній, пластик, фольга тощо).	Прилеглі території до місць видалення відходів (полігонів й звалищ ТПВ), ґрунти, ґрунтові води, атмосферне середовище.

Відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)	Потрапляння на сміттєзвалища різноманітних за своїм складом відходів відпрацьованих електротоварів й електричних матеріалів, у тому числі небезпечних компонентів цих матеріалів. Втрата значного обсягу матеріалів, що після відповідного оброблення можуть бути використані як вторсировина. Відсутність системи збирання від населення ВЕЕО. Не достатньо широке коло обговорення питань поводження з ВЕЕО серед громадськості.	Перевантаження сміттєзвалищ в наслідок практичної відсутності відокремлення ВЕЕО із загальної змішаної маси побутових відходів при інтенсивному збільшенні утворення даних відходів в останні роки. Потрапляння у ґрунти, підземні води, повітря продуктів розкладання, окислення, корозії складових ВЕЕО, що опиняються у навколишньому середовищі. Ризик надходження в підземні водні горизонти окислів металів, відповідно зростає ризик забруднення питної води токсичними сполуками й ризик збільшення захворюваності людей.	Прилеглі території до місць видалення відходів (сміттєзвалищ), ґрунти, питні підземні води, атмосферне середовище, здоров'я людей.
Відходи батарей та акумуляторів	Потрапляння на сміттєзвалища зі змішаною масою побутових відходів відходів батарей та акумуляторів, що містять у своєму складі небезпечні сполуки для довкілля та здоров'я людей. Відсутність розвиненої системи збирання відпрацьованих батарей та акумуляторів. Відсутність належної інфраструктури з перероблення батарей та акумуляторів у Лубенському районі й у цілому в області. Не достатнє обговорення питань, що стосуються поводження з відпрацьованими батарейками та акумуляторами.	Забруднення усіх компонентів довкілля в наслідок емісій небезпечних речовин (окисли цинку, кадмію, нікелю, марганцю, ртуті тощо), що вивільняються із складу відпрацьованих батарей та акумуляторів. Зростання канцерогенного ризику забруднення ґрунтів, підземних водних горизонтів, атмосферного повітря.	Ґрунти, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми, атмосферне повітря, здоров'я людей.
Медичні відходи	Постійне збільшення щорічного обсягу медичних відходів, зокрема в побутових умовах, та урізноманітнення їх складу. Проблема потрапляння інфікованих засобів індивідуального захисту на сміттєзвалища разом з побутовими відходами. Відсутність в Полтавській області діючих об'єктів знешкодження медичних відходів. Часткове забезпечення медичних закладів необхідною інфраструктурою для збирання та оброблення медичних відходів в громаді.	Ризик виникнення комплексу загроз санітарно-епідеміологічного, екологічного та психологічного характеру внаслідок продовження застосування практики видалення окремих видів медичних відходів на сміттєзвалища. Ризик розповсюдження інфекційних хвороб в наслідок потрапляння у змішані побутові відходи медичних відходів від самолікування населення у домашніх умовах, а також засобів індивідуального захисту.	Атмосферне повітря, ґрунтові води, поверхневі водойми, ґрунти, рекреаційні зони, здоров'я людей, психологічний стан людей.

Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився	Відсутність контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, що надають послуги із збирання та розбирання транспортних засобів. Відсутність підприємств в районі і в області з переробки та рециклінгу транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився. Потрапляння у навколишнє середовище, перш за все на сміттєзвалища, відходів після неконтрольованого розбирання транспортних засобів.	Присутність у морфологічному складі транспортних засобів небезпечних речовин й матеріалів (металів, нафтопродуктів, азбесту, гуми технічної тощо) призводить до їх надходження у різні компоненти довкілля, їх засмічення та подальшої міграції цих речовин, що створює небезпеку для довкілля й здоров'я людей.	Грунти, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми, атмосферне повітря, здоров'я людей.
Осади стічних вод комунальних очисних споруд	Значні площі відчужених земельних ділянок для складування осадів (мулу) після очистки комунальних стоків в наслідок використання застарілих технологій їх очищення. Недосконалість методики визначення фізико-хімічного складу осадів стічних вод призводить до необ'єктивності інформації щодо складу осадів стічних вод, які контактують із навколишнім середовищем (розміщуються на мулових майданчиках). Недосконалість існуючої системи екологічного моніторингу за станом площадок складування осадів стічних вод, що призводить до відсутності об'єктивної інформації щодо впливу даних об'єктів на довкілля.	Неконтрольована міграція забруднюючих речовин через ґрунти, ґрунтові води, відповідно відсутність інформації щодо масштабів й ступеня забруднення довкілля в наслідок неорганізованого системи децентралізованого водовідведення. Нераціональне використання значних площ земель та недостатньо контрольований процес впливу площадок складування осадів (мулових майданчиків) на стан довкілля, що унеможливорює прогнозувати наслідки впливу даних об'єктів на довкілля та умови життя людей.	Грунти, підземні водні горизонти, перш за все ґрунтові води, поверхневі водойми, атмосферне повітря, здоров'я людей.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДДП, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки ДДП

5.1 Аналіз зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, встановлених на міжнародному, національному та регіональному рівнях

Міжнародні зобов'язання європейського рівня у сфері охорони довкілля на даний час в Україні регламентуються «Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

Основні зобов'язання європейського рівня у сфері управління відходами регламентуються:

- Директивою 2008/98/ЄС про відходи (рамкова);
- Директивою 1999/31/ЄС про захоронення відходів;
- Директивою 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості;
- Директивою 94/62/ЄС про упаковку та відходи упаковки;
- Директивою 2012/19/ЄС про відходи електричного та електронного обладнання;
- Директивою 2006/66/ЄС про батареї та акумулятори та відпрацьовані батареї та акумулятори.

Перші три директиви увійшли до Угоди про асоціацію як обов'язкові й включені у план адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС у даній сфері.

Врахування зобов'язань Директив ЄС у сфері управління відходами в Україні та її окремих регіонах й громадах передбачається шляхом реалізації положень відповідних національних стратегічних документів та законодавчих документів, а саме:

- Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70);
- Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 820;
- Національного плану управління відходами до 2033 року, схваленого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р.
- Закону України «Про управління відходами» (№ 2320-ІХ від 20.06.2022).

Базовими цілями Національної стратегії управління відходами до 2030 року [1], що повинні реалізовуватись на місцевих рівнях, є:

- визначення пріоритетних напрямів діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель;
- визначення шляхів та методів удосконалення існуючої інфраструктури з управління відходами, які не суперечать інноваційній моделі;
- зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання, підвищення якості надання адміністративних послуг;
- забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

Стратегія базується на низці ключових принципів, зокрема:

- 1) дотримання європейської «ієрархії» поводження з відходами;

- 2) повне відшкодування витрат на поводження з відходами;
- 3) реалізація принципу розширеної відповідальності виробника (РВВ), зокрема щодо відходів упаковки та відходів електричного та електронного обладнання (ВЕЕО);
- 4) механізми міжмуніципального співробітництва (ММС) щодо об'єктів поводження з ТПВ (наприклад, полігони, сміттесортувальні лінії, сміттєперевантажувальні станції тощо);
- 5) роздільне збирання ТПВ (тобто система двох контейнерів, для «сухих» ресурсоцінних компонентів ТПВ та змішаних відходів, відповідно),

з яких останні два принципи є на даний час ключовими при організації системи управління відходами на місцевому рівні.

Крім того, стратегічні міжнародні зобов'язання у сфері охорони довкілля виконуються відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019), які орієнтовані на забезпечення дотримання Цілей сталого розвитку України та їх узгодження із глобальними цілями сталого розвитку до 2030 року, проголошеними резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 № 70/1, зокрема із:

- ціллю 12 - забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;
- ціллю 13 - вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками.

До основних міжнародних правових документів щодо запобігання негативному впливу на здоров'я населення на етапі розроблення та прийняття документів державного планування відноситься Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Національні пріоритети в сфері управління відходами реалізуються через механізм регіональних планів управління відходами, зокрема через «Регіональний план управління відходами у Полтавській області до 2033 року» [6].

Під час розроблення Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2030 року (РПУВ) зобов'язання у сфері охорони довкілля, що встановлені на міжнародному та національному рівнях, враховані перш за все через встановлення цільових показників РПУВ, які визначені з урахуванням зобов'язань, прийнятих Україною.

Основою стратегічного планування при розробленні РПУВ є враховані принципи управління відходами, що закріплені на рівні європейського законодавства, зокрема:

- дотримання ієрархії пріоритетів управління відходами;
- принцип «оплати забруднювачем»;
- принцип запобігання та принципу превентивних дій;
- принципи самодостатності та наближеності;
- принципи передбачливості та сталості, врахування технічних можливостей та
- економічної ефективності, захисту ресурсів, врахування загальних наслідків для
- довкілля, здоров'я людини, економіки та соціуму.

Врахування зобов'язань даних документів на місцевому рівні реалізується шляхом проведення процедури СЕО Місцевого плану управління відходами (МПУВ), яка регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018) [3].

Аналіз відповідності цільових показників МПУВ цілям, визначеним Національною стратегією управління відходами до 2030 року, Національним планом управління відходами до 2033 року [2] та Регіональним планом управління відходами у Полтавській області до 2033 року [6], наведено у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Аналіз відповідності Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року визначеним цільовим показникам на національному та регіональному рівнях

№ з/п	Цілі	Цільові показники	Відповідність цільовим показникам національного та регіонального рівнів
1	2	3	4
1	Інституційна структура місцевої системи управління відходами		
	Створити та забезпечити належне функціонування місцевої системи управління відходами, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля	Створення та забезпечено функціонування системи моніторингу виконання МПУВ	* ³ – РП
		Підвищено рівень обізнаності населення щодо управління відходами, відсотків	* ³ – РП
		Приведено об'єкти оброблення та видалення відходів у відповідність до встановлених вимог, відсотків	* ³ – РП
2	Управління побутовими відходами		
	Забезпеченні умов ефективного функціонування системи управління ПВ	Охоплення послугою з управління побутовими відходами	* ¹ – НП
		Впровадження у населених пунктах системи роздільного збирання побутових відходів, % / кількість населених пунктів, охоплених роздільним збором, шт.	* ¹ – НП
		Забезпечення моніторингу місць видалення відходів до та після їх рекультивації, % до необхідних	* ³ – РП
		Зменшення обсягу утворення побутових відходів, кг/особу на рік	* ¹ – НП
	Підготовка до вторинного використання відходів	Утворення центрів із приймання/збирання відходів для ремонту з метою повторного використання (БЕЕО, батарей та акумуляторів), одиниць	* ³ – РП
		Підвищення рівня підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, %* ¹	* ¹ – НП
		Кількість та площа рекультивованих історичних місць розміщення відходів, % до необхідного	* ¹ – НП * ³ – РП
		Підготовка до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, відсотків їх маси	* ¹ – НП

1	2	3	4
2	Створення інфраструктури для відновлення побутових відходів	Будівництво об'єктів сортування та/або перевантаження, од	* ¹ – НП * ³ – РП * ⁴ – М
		Розвиток програми домашнього компостування зелених відходів та біовідходів домогосподарств	* ¹ – НП * ³ – РП
		Зменшення захоронення біовідходів, відсотків обсягу біовідходів які утворюються у складі побутових відходів	* ¹ – НП
	Збільшення частки відновлення відходів	Збільшено обсяги побутових відходів, що спрямовуються на оброблення, відсотків	* ² – НС * ⁴ – М
	Зменшення обсягів видалення відходів	Створення регіонального полігону м.Пирятин (в рамках договору про ММС) для видалення побутових відходів	* ¹ – НП * ² – НС * ⁴ – М
		Зменшено кількість існуючих місць видалення побутових відходів, кількість діючих звалищ	* ³ – РП * ⁴ – М
		Зменшення загальної кількості захоронення побутових відходів, відсотків	* ¹ – НП
3	Управління небезпечними відходами		
	Забезпечення належного управління небезпечними відходами	Організація стабільної послуги «Екобуса» із збирання небезпечних відходів із складу побутових, відсоток від загальної кількості	* ³ – РП
		Запроваджено у населених пунктах роздільне збирання побутових відходів для відокремлення з їх складу небезпечних відходів та створення пунктів їх приймання (у т. ч. батарей та акумуляторів) та/або встановлення окремих контейнерів, призначених для небезпечних відходів, відсоток від загальної кількості	* ³ – РП
	Вирішення питання з ХЗЗР	Вивезення накопичених непридатних до застосування ХЗЗР та їх передача спеціалізованим підприємствам на знешкодження за межі області, відсотків до обсягу	* ³ – РП
		Очищено та проведено санацію земельних ділянок, забруднених непридатними до застосування ХЗЗР, відсотків до площі	* ³ – РП
		Контроль утворення відходів тари від ХЗЗР та напрямів передачі їх на оброблення	* ³ – РП
	Створення системи оброблення відпрацьованих нафтопродуктів та відходів, що містять нафтопродукти	Своєчасний облік та передача відпрацьованих нафтопродуктів та відходів, що містять нафтопродукти, для оброблення на спеціалізовані підприємства	* ³ – РП
4	Управління відходами промисловості		
	Створення системи управління промисловими відходами	Запровадження системи екологічного менеджменту до стандарту ISO 14001, «методології більш чистого виробництва» на підприємствах (суб'єктах господарювання), відсоток від загальної кількості	* ³ – РП
	Створення інфраструктури для оброблення промислових відходів	Приведення об'єктів оброблення відходів та місць видалення відходів харчової промисловості у відповідність із встановленими вимогами, відсоток від загальної кількості об'єктів	* ³ – РП

1	2	3	4
	Створення інфраструктури для оброблення відходів будівництва і знесення	Підвищення рівня підготовки до повторного використання, рециклінгу та іншого відновлення матеріалів, відходів будівництва та знесення, що не є небезпечним, відсотків за масою	* ¹ – НП
5	Управління рослинними відходами сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами		
	Створення мережі регіональних потужностей для екологічно безпечного рециклінгу відходів тваринного походження	Об'єкти зі зберігання відходів (захоронення) тваринного походження (у т.ч. побічних продуктів тваринного походження) функціонують у відповідності до вимог екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства, відсотків до кількості	* ³ – РП
		Збільшено обсяги відновлення відходів тваринного походження, у т.ч. тваринних екскрементів, відсотків від обсягу відходів, які підлягають відновленню	* ³ – РП
		Припинення експлуатації/закриття худобомогильників та гноєсховищ, які підлягають закриттю з причин невідповідності вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства, відсотків до кількості таких об'єктів	* ³ – РП
	Забезпечення належного інфраструктурного функціонування місцевої системи управління відходами рослинного походження	Впроваджено потужності з анаеробного розкладання відходів рослинного походження, одиниць	* ³ – РП * ⁴ – М
		Створено потужності з компостування відходів сільського господарства (на базі сільськогосподарських підприємств), одиниць	* ³ – РП * ⁴ – М
6	Управління відходами упаковки		
	Створення ефективної системи управління відходами упаковки	Рециклінг відходів упаковки, % для кожного виду відходів (папір, картон, скло, пластмаси, чорні метали, алюміній, дерево)	* ¹ – НП * ² – НС
7	Управління відходами електричного та електронного обладнання		
	Створення ефективної системи управління відходами електричного та електронного обладнання	Збирання, підготовка до повторного використання, рециклінг та відновлення відходів електричного та електронного обладнання, відсоток	* ¹ – НП * ² – НС
8	Управління відходами батарей та акумуляторів		
	Створення ефективної системи управління відходами батарей та акумуляторів	Рециклінг відходів батарей та акумуляторів, відсоток	* ¹ – НП * ² – НС
9	Управління медичними відходами		
	Створення інфраструктури у сфері управління медичними відходами	Забезпечено передачу використаних одноразових шприців/голок на знезараження на установках-деструкторах медичних голок, відсоток від обсягу загального утворення	* ³ – РП
10	Управління знятими з експлуатації транспортними засоби		
	Створення інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів	Обсяг повторного використання, рециклінгу та відновлення відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації, % від необхідного	* ¹ – НП

1	2	3	4
11	Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд		
	Створення ефективної системи управління осадом стічних вод	Забезпечено оброблення осадів стічних вод комунальних очисних споруд, % від загального обсягу	*3 – РП
12	Управління відходами, що біологічно розкладаються		
	Створення ефективної системи управління відходами, що біологічно розкладаються	Забезпечено зменшення надходження відходів, що біологічно розкладаються, на видалення (полігон/звалища), % від загального обсягу	*4 – М

Примітка:

- *1 – Національного плану управління відходами до 2033 року (НП);
- *2 – Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року (НС);
- *3 – Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року (РП);
- *4 – із врахуванням місцевих особливостей (М).

5.2 Аналіз зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, встановлених на місцевому рівні

Зобов'язання місцевого рівня щодо охорони довкілля та забезпечення безпечних умов проживання населення, які враховані при реалізації МПУВ, визначаються «Стратегією розвитку Гребінківської міської територіальної громади до 2030 року», що затверджена Рішенням 42 сесії Гребінківської міської ради 8 скликання 26.04.2024 № 2591 [8].

Цілі та цільові показники МПУВ відповідають Стратегічній цілі В. Безпечна і комфортна громада з ефективним управлінням та якісними послугами, яка передбачає операційну ціль В.2. Чисте довкілля, яка у свою чергу орієнтована на виконання наступних завдань:

В.2.1 Підвищення рівня екологічної та санітарної культури населення

В.2.2 Вдосконалення системи поводження з промисловими та побутовими відходами.

Визначені Стратегією проблеми та виклики є пріоритетними для виіршення в сфері управління відходами для Гребінківської громади, а саме:

- роздільний збір ТПВ у громаді на початковому етапі,
- низька культура населення щодо поводження з ТПВ,
- утворення стихійних сміттєзвалищ на території громади.

Очікувані результати та індикатори виконання оперативної цілі В.2. узгоджуються з відповідними цільовими показниками МПУВ, а саме:

Очікувані результати від виконання оперативної цілі В.2. Стратегії	Індикатори виконання завдань й заходів МПУВ
1. Запроваджено роздільний збір відходів на території громади 2. Виділено місця та встановлено необхідну кількість контейнерів для роздільного збору	1. Розроблена схема управління побутовими відходами для населених пунктів громади згідно вимог ЗУ «Про управління відходами» 2. Оновлено матеріально-технічну базу (парк спецавтотранспорту) 3. Оновлено матеріально-технічну базу (контейнерного парку та майданчиків для збирання побутових відходів)

	4. Створено пункти роздільного збирання та підготовки до повторного використання побутових відходів, що мають ресурсну цінність та для яких не встановлено системи розширеної відповідальності виробника 5. Побудовано сміттесортувальну /перевантажувальну станцію
Індикатори виконання оперативної цілі В.2. Стратегії	Індикатори моніторингу реалізації МПУВ
Кількість встановлених контейнерів для роздільного збору	1. Обсяг зібраних побутових відходів (змішані та роздільно зібрані) 2. Охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів 3. Частка роздільно зібраних побутових відходів у загальній масі побутових відходів
Кількість інформаційних та навчальних заходів для населення, дітей та молоді щодо правильного екологічного поводження та роздільного збору ТПВ	1. Проведення заходів з екологічного інформування населення та здобувачів освіти, у т.ч. розміщення реклами екологічного спрямування 2. Кількість проведених тематичних заходів щодо управління відходами в закладах освіти

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

6.1 Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру

Головною метою проекту Місцевого плану управління відходами (МПУВ) є створення в Гребінківській міській територіальній громаді необхідної інфраструктури для управління усіма потоками відходів, на які орієнтований даний документ державного планування.

Очікуваними наслідками реалізації МПУВ є зниження навантаження на довкілля, пов'язане з утворенням відходів та подальшим управлінням ними. При цьому реалізація заходів зі створення об'єктів інфраструктури управління відходами, а також подальшої експлуатації діючих об'єктів управління відходами будуть супроводжуватися додатковими антропогенними факторами впливу на довкілля.

Зменшення негативного впливу на довкілля та умов життєдіяльності людей при реалізації заходів МПУВ та створенні інфраструктурних об'єктів планується в результаті здійснення техніко-економічного обґрунтування створення цих об'єктів, проведення громадських обговорень прийняття рішень, процедури ОВД (де це передбачено законодавством), застосування сучасних технічних рішень та здійснення інспекційного контролю експлуатаційного стану нових та діючих інфраструктурних об'єктів.

Відповідно прогнозується, що наслідки для здоров'я населення, в результаті реалізації заходів МПУВ будуть мати більше опосередкований характер через прямі впливи інфраструктурних об'єктів на компоненти довкілля.

Тому в ході стратегічної екологічної оцінки були оцінені ймовірні наслідки впливу запланованих видів діяльності в рамках МПУВ на різні компоненти довкілля та здоров'я населення за контрольованим переліком ознак, що у систематизованому вигляді наведено у таблиці 6.1.

Існуючими на сьогодні антропогенними джерелами та чинниками негативних змін стану довкілля та умов життєдіяльності людей в Гребінківській міській територіальній громаді, що пов'язані із утворенням побутових, небезпечних, промислових, інших специфічних відходів, їх накопичення, не достатньо раціонального поводження з ними, тобто відсутності або низького рівня перероблення відходів, є:

- 1) діючі промислові підприємства та інші об'єкти господарської діяльності, зокрема, сільськогосподарські підприємства;
- 2) станції технічного обслуговування транспорту;
- 3) місця складування, сховища для відпрацьованих й непридатних ХЗЗР;
- 4) місця видалення та захоронення відходів: худомогильники, гноєсховища, мулові майданчики, звалища побутових відходів та стихійні сміттєзвалища;
- 5) відсутність повного охоплення послугою із збирання змішаних побутових відходів в громаді;
- 6) недостатня інфраструктура збирання та перероблення ресурсоцінних побутових відходів;
- 7) відсутність організаційно-економічного механізму запобігання/мінімізації відходів у джерелах їх утворення;
- 8) недосконалість системи підготовки кадрів для сфери управління відходами й відповідно дефіцит професійних кадрів.

Проектом МПУВ передбачено заходи, реалізація яких має стати позитивним чинником змін антропогенного характеру з можливістю подальшого покращення екологічної ситуації та умов життєдіяльності людей в громаді. Очікувані позитивні результати від реалізації запланованих заходів, що представлені в МПУВ у вигляді цілей та їх цільових показників,

наведено в таблиці 6.2.

Аналіз запланованих заходів та визначених цільових показників МПУВ свідчить про можливість досягнення кумулятивного позитивного ефекту за рахунок поетапної реалізації взаємопов'язаних заходів та стратегічного комплексного планування системи управління відходами. Відповідно головним очікуваним результатом є створення на місцевому рівні дієвої системи управління відходами, що дозволить підвищити рівень екологічної та санітарно-епідеміологічної безпеки в громаді.

Суттєвим чинником природного характеру, що вже на сьогодні негативно впливає на умови проживання й здоров'я людей в Полтавській області, є зміни клімату. Однак проектом МПУВ не враховано цей чинник, оскільки це передбачає окрему розробку та реалізацію програми адаптації до змін клімату, яка повинна бути одним із пріоритетів в стратегії розвитку Полтавської області у цілому. Разом з тим, реалізація передбачених МПУВ заходів із закриття та рекультивації сміттєзвалищ та заходів з ліквідації об'єктів захоронення відходів тваринництва, що не відповідають вимогам чинного законодавства, внесуть вагомий внесок в зменшення неконтрольованих емісії парникових газів в атмосферне середовище й відповідно позитивно вплинуть на кліматичні процеси.

6.2 Опис ймовірних наслідків для довкілля й здоров'я населення, зокрема ймовірних транскордонних наслідків

Оцінка наслідків для довкілля й здоров'я населення, зокрема ймовірних транскордонних наслідків, що можуть відбутися в результаті невирішеності вищезазначених проблем й відсутності реалізації або недостатності запланованих МПУВ заходів, здійснюється на основі методу експертного аналізу, який дає можливість ідентифікувати рівень ймовірного впливу та настання небажаних наслідків.

Як інструмент даного методу аналізу обрано метод ієрархій ризиків, який враховує рівень серйозності наслідків (у відповідності до таблиці 6.3) та можливу ймовірність наслідків (у відповідності до таблиці 6.4) з подальшим визначенням суттєвості виникнення ризиків (табл. 6.5, 6.6). На основі даного аналізу формується протокол ідентифікації категорії ризиків (за формою таблиці 6.7). Певна категорія встановленого ризику відповідає певному рівню ймовірності негативного впливу.

Для проведення даних експертних оцінок використовувалася уся доступна інформація (статистична, прогнозна, лабораторних аналізів, наукових аналітичних звітів й публікацій).

Таблиця 6.1

Протокол ідентифікації ймовірного впливу запланованих видів діяльності Місцевим планом управління відходами на довкілля та здоров'я людей у Гребінківській міській територіальній громаді та відповідний масштаб й часові межі прогнозованих наслідків

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Часові межі та масштаб прогнозованих наслідків	Пом'якшення ситуації, що існує	Коментар
		Так (неприйнятний або неприпустимий ризик)	Ймовірно (середній ризик)	Ні (прийнятний або незначний ризик)			
1	2	3	4	5	6	7	8
Повітряне середовище							
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	-	-	+	місцевого масштабу, середньотермінові наслідки	-	За рахунок будівництва об'єкту оброблення побутових відходів (сортувальної або сортувально-перевантажувальної станції, площадок компостування) збільшиться кількість стаціонарних/площадних джерел забруднення атмосфери, але дані джерела будуть належати до високотехнологічних об'єктів, розміщені з дотриманням санітарно-захисної зони від житлової забудови.
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел	-	-	+	місцевого масштабу, середньотермінові наслідки	-	За рахунок планування й розширення мережі транспортування побутових відходів в межах громади до об'єктів оброблення й видалення побутових відходів, збільшаться потоки вантажоперевезень й відповідно обсяги викидів в атмосферу від автомобільного транспорту. Але за рахунок застосування сучасних більш габаритних сміттєвозів та раціональної логістики перевезень частота цих перевезень буде не великою й не створить суттєвого зростання забруднення в районах проходження транспортних магістралей.

1	2	3	4	5	6	7	8
3	Погіршення якості атмосферного повітря	-	-	+	місцевого масштабу, у середньостроковій перспективі	+	В результаті реалізації запланованих заходів (закриття сміттєзвалищ, розвитку системи роздільного збирання побутових відходів, будівництва сортувальної станції тощо) зменшиться кількість джерел та неконтрольованих обсягів емісій забруднюючих речовин в атмосферу.
4	Появу джерел неприємних запахів	-	-	+	локального масштабу, середньотермінові наслідки	+	В результаті запланованого закриття значної кількості сміттєзвалищ будуть ліквідовані площадні джерела неприємних запахів. Поява нових джерел неприємних запахів може бути пов'язана із будівництвом компостних площадок на землях агрофірм, але дотримання санітарно-захисних зон виключає присутність цих неприємних запахів на територіях населених пунктів.
Кліматичні зміни							
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату	-	-	-	-	-	В рамках МПУВ не плануються заходи й об'єкти, що можуть вплинути на метеорологічні процеси в атмосфері та викликати локальні чи регіональні зміни клімату.
6	Вплив на зміну клімату (збільшення викидів парникових газів)	-	-	+	локального масштабу, , у середньостроковій перспективі	+	За рахунок мінімізації місць видалення відходів, перш за все побутових, суттєво зменшаться обсяги надходження парникових газів в атмосферу, що мінімізує теплові кліматичні ефекти на локальному рівні.
7	Пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до них	-	-	-	місцевого масштабу, у середньостроковій перспективі	+	Заплановане в РПУВ поетапне зменшення місць зберігання/захоронення відходів й відповідно зменшення емісій забруднюючих речовин нормалізує фізико-хімічний стан атмосфери, що є однією з ключових умов пом'якшення наслідків зміни клімату.

1	2	3	4	5	6	7	8
Водні ресурси							
8	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни стану будь-якого поверхневого водного об'єкту	-	-	-	місцевого масштабу, у середньостроковій перспективі	+	В рамках МПУВ не плануються заходи й об'єкти, що можуть негативно вплинути на стан будь-якого поверхневого водного об'єкту. Навпаки заплановано розробити план поетапної рекультивації сміттєзвалищ, перш за все тих, що за результатами оцінки їх стану знаходяться в безпосередній близькості до водоохоронних зон водних об'єктів.
9	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок	-	+	-	місцевого масштабу, у середньостроковій перспективі	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть негативно вплинути на гідрологічний та гідрохімічний режим малих річок. Навпаки заплановане поетапне закриття сміттєзвалищ, місць захоронення відходів тваринництва, що негативно впливають на гідрологічний та гідрохімічний режими водних ресурсів у місцях їх розташування. Міське звалище, що залишається у тимчасовій експлуатації, знаходяться на достатній віддаленості від водоохоронних зон малих річок.
10	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод	-	-	-	-	-	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть негативно вплинути на підземні водні горизонти.
11	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)	-	-	+	Місцевого масштабу, довготривалі наслідки / потребують постійного	+	За рахунок запланованого зменшення площ земельних ділянок, на яких розміщуються відходи (побутові, промислові, осади стічних вод) поступово зменшиться ореол забруднення підземних вод, у тому числі питних, що позитивно вплине на відновлення обсягів водних ресурсів питної якості.
12	Забруднення підземних водоносних горизонтів	-	+	-	моніторингу стану підземних вод	+	В наслідок запланованого в МПУВ плану поетапної рекультивації земельних ділянок під сміттєзвалищами та місцями захоронення відходів тваринництва, процеси забруднення підземних вод будуть тривати. Але в МПУВ передбачені заходи з моніторингу стану таких об'єктів та їх впливу на довкілля.

1	2	3	4	5	6	7	8
13	Виникнення загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних із зміною гідрологічного режиму території (зокрема таких, як паводки або підтоплення)	-	-	-	-	-	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть негативно вплинути на гідрологічний режим території.
14	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води	-	-	-	-	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть призвести до збільшення обсягів скидів у поверхневі води. Навпаки поетапне закриття місць видалення відходів мінімізує обсяги забрудненого поверхневого стоку з територій таких об'єктів.
15	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти	-	-	-	-	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть призвести до збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти.
16	Значне зменшення кількості води, що використовується для водопостачання населенню	-	-	+	Місцевого масштабу, довготривалі наслідки / потребує постійного моніторингу	+	В результаті реалізації запланованого в МПУВ плану поетапної рекультивациі земельних ділянок під сміттєзвалищами та місцями захоронення відходів тваринництва, техногенне навантаження на підземні питні водоносні горизонти буде зменшуватись, відповідно вплив на водні горизонти буде мінімізуватися.
17	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод	-	+	-	Довгострокові наслідки місцевого масштабу	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть призвести до збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод. Але на сьогодні недостатньо контрольована якість комунальних стічних вод, застарілі технології очищення вод, та значний відсоток зносу комунальних очисних споруд, що призводить до збільшення навантаження на споруди водовідведення та подальше зниження ефективності їх роботи.

1	2	3	4	5	6	7	8
Управління відходами							
18	Збільшення кількості утворення твердих побутових відходів	-	+	-	Довгострокові наслідки місцевого масштабу	+	Суттєве збільшення можливе при умові зростання чисельності населення й рівня його благополуччя. В МПУВ навпаки прогнозується динаміка зменшення кількості ПВ, що пов'язане крім демографічних процесів також з розвитком системи роздільного збирання ПВ та практики домашнього компостування.
19	Збільшення кількості накопичення та видалення на полігони й звалища ПВ промислових відходів	-	+	-	Довготривалі наслідки місцевого масштабу, що залежать від інвестиційного клімату в країні та регіоні	+	Виходячи із існуючої ситуації управління промисловими відходами, то більшість з них направляється на перероблення за межі громади. Однак при розвитку промисловості та інвестицій, особливо в аграрний сектор, існує вірогідність зростання обсягів утворення окремих видів відходів, однак більшість з них буде мати ресурсну цінність й відповідно направлятись на перероблення.
20	Збільшення кількості накопичення небезпечних відходів	-	+	-		-	
21	Спорудження нових об'єктів управління відходами, що можуть мати значний вплив на довкілля	-	+	-	Довготривалі наслідки місцевого масштабу	-	Окремі заплановані об'єкти інфраструктури управління відходами (СС/ПС, компостні площадки) можуть мати лише локальний вплив на довкілля, який мінімізується за рахунок технологічних режимів експлуатації цих об'єктів та встановленої навколо них санітарно-захисної зони.
22	Утворення та накопичення радіоактивних відходів	-	-	-	-	-	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть призвести до утворення та накопичення радіоактивних відходів.
Земельні ресурси							
23	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару	-	+	-	довготривалі наслідки місцевого масштабу	+	Погіршення механічних, фізичних та біологічних характеристик ґрунтів відбувається унаслідок відсутності належного технічного обслуговування сміттєзвалищ. Заплановане в МУПВ зменшення кількості сміттєзвалищ дозволить вивільнити землі, зайняті ними, але які потребують застосування рекультаційних заходів, відновлення їх родючого шару й подальшої передачі для сільського, лісового господарств, розвитку рекреаційних функцій тощо.

1	2	3	4	5	6	7	8
24	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів	-	+	-	місцевого масштабу, середньотривалі наслідки	+	Вивільнені землі після закриття сміттєзвалищ можуть піддаватися впливам вітрової та водної ерозії. Тому в МПУВ заплановано проведення поетапної рекультивації цих земель.
25	Зміни в топографії або характеристик рельєфу	-	-	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	Результатом запланованої в МПУВ ліквідації сміттєзвалищ та інших місць видалення відходів є покращення топографії місцевості та рельєфу, що забезпечить збереження цілісності ландшафтних комплексів та їх відновлення.
26	Виникнення таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність геологічної структури	-	-	-	-	-	Гребінківська МТГ знаходиться в зоні відносної сейсмічної стабільності та стабільності геологічної структури. В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів, що можуть мати вплив на геологічні структури.
27	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, планованій практиці використання земель	-	-	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть призвести до суттєвих змін в структурі земельного фонду громади. У той же час в МПУВ заплановані заходи із відновлення земель в результаті ліквідації значної кількості сміттєзвалищ та об'єктів видалення відходів тваринництва, проведення рекультивації їх ділянок, що дасть можливість змінити їх цільове призначення для виконання сільськогосподарських, лісовничих, рекреаційних функцій.
28	Виникнення конфліктів чи соціальної напруги, пов'язаних з земельними ресурсами	-	-	-	місцевого значення, у середньотривалій перспективі	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть призвести до виникнення соціальної напруги в громаді. Навпаки розвиток системи роздільного й змішаного збирання ПВ в громаді, зменшення кількості сміттєзвалищ поступового приведе до покращення стану навколишнього середовища та комфортності проживання населення.

1	2	3	4	5	6	7	8
Об'єкти природно-заповідного фонду, екомережа та біорізноманіття							
29	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)	-	-	-	місцевого значення, у короткотривалій перспективі	+	В МПУВ заплановане першочергове виведення з експлуатації об'єктів видалення відходів, що згаходяться поблизу існуючих чи потенційних об'єктів природно-заповідного фонду. Вивільнені землі можуть бути відтворювальними ділянками для біорізноманіття та потенційними об'єктами (чи складовими частинами новостворюваних об'єктів) ПЗФ. Це також дозволить знизити екологічну напругу й убезпечити від екологічних ризиків та загроз (спонтанні загорання, несанкціоновані підпали, поширення забруднень механічного, хімічного та біологічного характеру) території існуючих ПЗФ.
30	Негативний вплив на екомережу	-	-	-	місцевого значення, у середньотривалій перспективі	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть призвести до негативного впливу на екомережу на рівні громади. Навпаки запланована в МПУВ ліквідація значної кількості сміттєзвалищ та інших об'єктів видалення відходів дозволить уникнути екологічних ризиків і загроз для структурних елементів екомережі (біоцентрів, ключових територій, екокоридорів, буферних зон) та біорізноманіття в цілому на ландшафтному, екосистемному, ценотичному, видовому та популяційному рівнях.
31	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві	-	+	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	В рамках МПУВ не планується будівництво об'єктів та проведення заходів, що можуть негативно вплинути на зміни у кількості видів рослин або тварин та деградацію середовищ їх існування. Навпаки в МПУВ запланована ліквідація значної кількості сміттєзвалищ дозводить мінімізувати або навіть нівелювати пов'язані з ними негативні процеси хімічного та біологічного забруднення флори (збільшення кількості синантропних видів, зокрема й
32	Порушення або деградація середовищ існування диких видів тварин та рослин	-	+	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	

							адвентивних, посилення їх екпансій у природні біотопи з витісненням аборигенних видів із їх екологічних ніш та ін.) та фауни (розширення екологічних ніш деяких видів тварин за рахунок харчування органічними відходами на сміттєзвалищах, що призводить до зменшення екологічно доцільної відстані із селітебними територіями (заходження диких тварин на садиби, знищення свійської худоби, поширення хвороб та ін.) і до загострення соціальної напруги місцевих жителів щодо диких тварин. Як результат, будуть збережені біотопи і середовища існування диких тварин у їх природному стані, забезпечено нормальне функціонування ланцюгів живлення та трофічних сіток у природних екосистемах.
Рекреаційні зони та культурна спадщина							
33	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей	-	+	-	довготривалі наслідки місцевого та регіонального масштабу	+	Наявність сміттєзвалищ, худомогильників, гноє-сховищ тощо як об'єктів існуючого та потенційного забруднення навколишнього середовища значно знижує рекреаційні показники не тільки їх територій, а й суміжних як на рівні ландшафтів (об'єктів візуального сприйняття), так і їх компонентів (грунтів, водних ресурсів, атмосферного повітря), а також «рекреаційних продуктів» рослинного і тваринного походження. Наявність агломерацій нітрофілів у місцях видалення відходів, серед яких чимало алергенів, визначає високі показники захворювань рекреантів на алергійні хвороби та їх прояви. Наявність сміттєзвалищ поблизу водних об'єктів або в зоні їх впливів значно знижує їх рекреаційну цінність (непридатність для купання та інших видів відпочинку на воді, риболовлі та ін.). На території цих об'єктів та в зоні їх впливу є неможливим грибозбирання (так зване, «тихе полювання»), збирання лікарських рослин, плодів та ін.

1	2	3	4	5	6	7	8
34	Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини	-	+	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	Наявність сміттєзвалищ та інших об'єктів видалення відходів має негативний вплив на об'єкти історико-культурної спадщини у безпосередньому їх межуванні (механічне забруднення, зниження рівнів естетичності) як прямо, так і опосередковано через зменшення кількості відвідувань рекреантами. Зменшення їх кількості значно підвищить рекреаційні показники об'єктів історико-культурної спадщини громади.
35	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля	-	+	-	різного терміну наслідки місцевого масштабу	+	Сміттєзвалища часто створюють перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, знижують їх рекреаційну привабливість, появу неестетично прийнятних місць, викликають зміну структурних показників і деградацію в цілому біорізноманіття та ін.
Населення та інфраструктура							
36	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території	-	-	-	Спрямовані на покращення соціально-економічної ситуації на місцевих рівнях	+	Розвиток системи управління відходами та планування нових об'єктів інфраструктури в цій сфері дасть можливість розвивати місцевий бізнес, створювати нові робочі місця, що дозволить забезпечити роботою місцеве населення, відповідно знизить міграцію місцевого населення.
37	Суттєвий вплив на існуючу транспортну систему й зміни (ускладнення) в структурі транспортних потоків	-	-	+	короткотривалі наслідки місцевого масштабу	+	Запланований в МПУВ розвиток логістичних схем транспортних перевезень відходів в рамках громади та Пирятинського підкласу передбачають використання в основному існуючих транспортних магістралей, а для зменшення частоти вантажоперевезень заплановане будівництво перевантажувальної станції. У той же час, ділянки доріг місцевого значення, що будуть задіяні в логістичних схемах, й які здебільшого є ґрунтово-щебеневими, потребують проведення відповідних ремонтних робіт для нормального функціонування транспортних перевезень.

1	2	3	4	5	6	7	8
38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень	-	-	-	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	Заплановане будівництво перевантажувального або сортувально-перевантажувального об'єкту для мінімізації частоти вантажоперевезень відходів. Заплановане придбання спеціалізованої транспортної техніки.
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?	-	-	+	місцевого значення, у довготривалій перспективі	+	Заплановане поетапна організація системи управління відходами для забезпечення охоплення населення громади послугою із збирання й вивезення ПВ на рівні до 85%, включаючи сільське населення. Запланований розвиток системи роздільного збирання ПВ та послуг із організацією центрів/пунктів збирання вторсировини, непотрібних товарів вжитку, електротоварів тощо.
40	Виникнення будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей	-	+	-	довготривалі наслідки місцевого масштабу	+	Для мінімізації негативного впливу об'єктів оброблення та видалення відходів на довкілля в МПУВ передбачені заходи постійного моніторингу за станом довкілля та періодичного інспекційного контролю експлуатаційного стану цих об'єктів.
Екологічне управління та моніторинг							
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки	-	-	+	Спрямовані на посилення контролю за усіма потоками відходами	+	Згідно чинного законодавства, якому відповідає МПУВ, передбачається обов'язковий інспекційний контроль за кожним потоком відходів, які утворюються на території громади. Крім того, передбачається проведення моніторингу за впливом нових об'єктів управління відходами.
42	Погіршення екологічного моніторингу	-	-	-	Спрямовані на розвиток системи екологічного моніторингу	+	МПУВ узгоджений з РПУВ, яким передбачається розвиток регіональної системи моніторингу за впливом на довкілля та умови життя людей об'єктів інфраструктури управління відходами.
43	Усунення механізмів впливу ОМС на процеси екологічного управління	-	-	-	Спрямовані на розвиток ММС	+	Гребінківською МТГ підписано договір про ММС задля сумісного вирішення громадами Пирятинського підкласу питань управління відходами, створення нових об'єктів інфраструктури, дольового інвестування в ці об'єкти тощо.

1	2	3	4	5	6	7	8
Інше							
44	Суттєве вилучення будь-якого невідновлюваного ресурсу?	-	-	+	Місцевого масштабу, довготривалі наслідки	+	В рамках МПУВ навпаки заплановане закриття значної кількості місць видалення відходів, що за умови проведення належної рекультивації та відновлюваних заходів, може забезпечити повернення значних площ земельних ресурсів у сільськогосподарське та інше цільове використання.
45	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів	-	-	+	Місцевого масштабу, довготривалі наслідки	+	
46	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?	-	-	-	Місцевого масштабу, короткотривалі наслідки	+	В рамках МПУВ не плануються заходи, що потребують збільшення споживання значних обсягів палива або енергії.
47	Суттєве порушення якості природного середовища?	-	-	+	Місцевого масштабу, середньотривалі наслідки	+	Заплановані заходи МПУВ навпаки націлені на мінімізацію негативного впливу від діючої на сьогодні системи управління відходами, яка базується лише на технологіях видалення відходів, за рахунок переходу до технологій оброблення відходів та запобігання їх утворенню.
48	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?	-	-	+	Уся стратегія МПУВ спрямована на досягнення довготривалих цілей	+	Короткотерміновими цілями в МПУВ є охоплення усієї території громади роздільним збирання ПВ та виведення з експлуатації тих сміттєзвалищ, які мають найбільший ризик і є неконтрольованими об'єктами, приведення у відповідність вимогам законодавства міське звалище м.Гребінка Цей сценарій реалізується як початковий до періоду будівництва й введення в експлуатацію переробного комплексу СПК-Пирятин, але він здатен забезпечити значимий позитивний ефект.
49	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний ефект?	-	-	+	Місцевого та регіонального масштабу, в залежності від повноти та якості реалізації МПУВ	-	Сукупний значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний вплив на добробут людей в громаді, може викликати ситуація не ефективного реалізації запланованих в рамках МПУВ заходів або не затвердження даного МПУВ й відповідно відсутність його впровадження.

Таблиця 6.2

Цілі та цільові показники Місцевого плану управління відходами у Гребінківській МТГ

№ п/ п	Цілі	Цільові показники	Фактичне значення на 2026 р.	Значення цільових показників	
				2027-2029 рр.	2030-2033 рр.
1	2	3	4	5	6
1	Інституційна структура місцевої системи управління відходами				
	Створити та забезпечити належне функціонування місцевої системи управління відходами, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля	Створення та забезпечено функціонування системи моніторингу виконання МПУВ	0	1	1
		Підвищено рівень обізнаності населення щодо управління відходами, відсотків	_*	100	100
		Приведено об'єкти оброблення та видалення відходів у відповідність до встановлених вимог, відсотків	_*	40	100
2	Управління побутовими відходами				
	Забезпеченні умов ефективного функціонування системи управління ПВ	Охоплення послугою з управління побутовими відходами	50	60	85
		Впровадження у населених пунктах системи роздільного збирання побутових відходів, % / кількість населених пунктів, охоплених роздільним збором, шт.	85,7 / 24	100 / 28* ⁵	100 / 28* ⁵
		Забезпечення моніторингу місць видалення відходів до та після їх рекультивації, % до необхідних	10	70	100
		Зменшення обсягу утворення побутових відходів, кг/особу на рік	_*	343,3	240,5
	Підготовка до вторинного використання відходів	Утворення центрів із приймання/збирання відходів для ремонту з метою повторного використання (БЕЕО, батарей та акумуляторів), одиниць	_*	5	7
		Підвищення рівня підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, %* ¹	0,5	10	20 (до 2030 року)
		Кількість та площа рекультивованих історичних місць розміщення відходів, % до необхідного	_*	50 (передусім очищенню підлягають об'єкти, які становлять найбільший ризик)	100

1	2	3	4	5	6
2		Підготовка до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, відсотків їх маси	_*	20	25
	Створення інфраструктури для відновлення побутових відходів	Будівництво об'єктів сортування та/або перевантаження, од	0	ТЕО	Згідно сценарію 1 – сміттесортувальна станція Згідно сценарію 2 – Сміттєперевантажувальна станція
		Розвиток програми домашнього компостування зелених відходів та біовідходів домогосподарств	0	Визначається зменшенням % біовідходів у загальній масі побутових відходів, що захороняються	
		Зменшення захоронення біовідходів, відсотків обсягу біовідходів які утворюються у складі побутових відходів	_*	10	15
	Збільшення частки відновлення відходів	Збільшено обсяги побутових відходів, що спрямовуються на оброблення, відсотків	до 5	10	50
	Зменшення обсягів видалення відходів	Створення регіонального полігону м.Пирятин (в рамках договору про ММС) для видалення побутових відходів, од	0	(ТЕО)	1
		Зменшено кількість існуючих місць видалення побутових відходів, кількість діючих звалищ	17	10	3
		Зменшення загальної кількості захоронення побутових відходів, відсотків	Захороняється 95-97%	На 20 % їх загального обсягу	На 30 % їх загального обсягу

1	2	3	4	5	6
3	Управління небезпечними відходами				
Забезпечення належного управління небезпечними відходами	Організація стабільної послуги «Екобуса» із збирання небезпечних відходів із складу побутових, відсоток від загальної кількості	-	20	100	
	Запроваджено у населених пунктах роздільне збирання побутових відходів для відокремлення з їх складу небезпечних відходів та створення пунктів їх приймання (у т. ч. батарей та акумуляторів) та/або встановлення окремих контейнерів, призначених для небезпечних відходів, відсоток від загальної кількості	-	30		
Вирішення питання з ХЗЗР	Вивезення накопичених непридатних до застосування ХЗЗР та їх передача спеціалізованим підприємствам на знешкодження за межі області, відсотків до обсягу	-	100	-	
	Очищено та проведено санацію земельних ділянок, забруднених непридатними до застосування ХЗЗР, відсотків до площ	-	-	100	
	Контроль утворення відходів тари від ХЗЗР та напрямів передачі їх на оброблення	-	В межах повноважень державних екологічних інспекційних органів		
Створення системи оброблення відпрацьованих нафтопродуктів та відходів, що містять нафтопродукти	Своєчасний облік та передача відпрацьованих нафтопродуктів та відходів, що містять нафтопродукти, для оброблення на спеціалізовані підприємства	В рамках виконання ЗУ «Про управління відходами», ст. 17 «Права та обов'язки суб'єктів господарювання у сфері управління відходами» та договорів РВВ (після прийняття відповідного законодавства).			

1	2	3	4	5	6
4	Управління відходами промисловості				
	Створення системи управління промисловими відходами	Запровадження системи екологічного менеджменту до стандарту ISO 14001, «методології більш чистого виробництва» на підприємствах (суб'єктах господарювання), відсоток від загальної кількості	-*	50	100
	Створення інфраструктури для оброблення промислових відходів	Приведення об'єктів оброблення відходів та місць видалення відходів харчової промисловості у відповідність із встановленими вимогами, відсоток від загальної кількості об'єктів	-	-	100
	Створення інфраструктури для оброблення відходів будівництва і знесення	Підвищення рівня підготовки до повторного використання, рециклінгу та іншого відновлення матеріалів, відходів будівництва та знесення, що не є небезпечним, відсотків за масою	-	50	70
5	Управління рослинними відходами сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами				
	Створення мережі регіональних потужностей для екологічно безпечного рециклінгу відходів тваринного походження	Об'єкти зі зберігання відходів (захоронення) тваринного походження (у т.ч. побічних продуктів тваринного походження) функціонують у відповідності до вимог екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства, відсотків до кількості	-	100	100
		Збільшено обсяги відновлення відходів тваринного походження, у т.ч. тваринних екскрементів, відсотків від обсягу відходів, які підлягають відновленню	100	100	100
		Припинення експлуатації/закриття худобомогильників та гноєсховищ, які підлягають закриттю з причин невідповідності вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства, відсотків до кількості таких об'єктів	-	100	-

1	2	3	4	5	6
	Забезпечення належного інфраструктурного функціонування місцевої системи управління відходами рослинного походження	Впроваджено потужності з анаеробного розкладання відходів рослинного походження, одиниць Створено потужності з компостування відходів сільського господарства (на базі сільськогосподарських підприємств), одиниць	0 0	Визначається на рівні планів управління відходами підприємств (місцевих агрофірм)	
6	Управління відходами упаковки				
	Створення ефективної системи управління відходами упаковки	Рециклінг відходів упаковки, % для кожного виду відходів (папір, картон, скло, пластмаси, чорні метали, алюміній, дерево)	-	На наступний рік після введення в дію ЗУ “Про упаковку та відходи упаковки” загальна норма рециклінгу становитиме 30 відсотків із визначенням відсотка рециклінгу окремо для кожного виду відходів (папір, картон, скло, пластмаси, чорні метали, алюміній, дерево) із подальшим збільшенням щороку.	
7	Управління відходами електричного та електронного обладнання				
	Створення ефективної системи управління відходами електричного та електронного обладнання	Збирання, підготовка до повторного використання, рециклінг та відновлення відходів електричного та електронного обладнання, відсоток	-	Визначаються законодавством про відходи електричного та електронного обладнання та будуть впроваджені після прийняття закону про відходи електричного та електронного обладнання, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів електричного та електронного обладнання.	
8	Управління відходами батарей та акумуляторів				
	Створення ефективної системи управління відходами батаре й та акумуляторів	Рециклінг відходів батарей та акумуляторів, відсоток	-	Визначаються законодавством про батареї та акумулятори і будуть впроваджені після прийняття закону про батареї, акумулятори та відходи батарей та акумуляторів	

1	2	3	4	5	6
9	Управління медичними відходами				
	Створення інфраструктури у сфері управління медичними відходами	Забезпечено передачу використаних одноразових шприців/голок на знезараження на установках-деструкторах медичних голок, відсоток від обсягу загального утворення	-*	100	100
10	Управління знятими з експлуатації транспортними засоби				
	Створення інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів	Обсяг повторного використання, рециклінгу та відновлення відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації, % від необхідного	-*	Визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття закону про управління транспортними засобами, знятих з обліку, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації	
11	Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд				
	Створення ефективної системи управління осадом стічних вод	Забезпечено оброблення осадів стічних вод комунальних очисних споруд, % від загального обсягу	-	30	100
12	Управління відходами, що біологічно розкладаються				
	Створення ефективної системи управління відходами, що біологічно розкладаються	Забезпечено зменшення надходження відходів, що біологічно розкладаються, на видалення (полігон/звалища), % від загального обсягу	-	15	30

Таблиця 6.3

Серйозність наслідків, пов'язаних з планованою діяльністю

Бали	Серйозність	Опис
5	Дуже висока	Безповоротні наслідки регіонального, глобального масштабу, смертельні випадки
4	Висока	Довгострокові наслідки регіонального масштабу, пов'язані зі стійким впливом на навколишнє середовище або ризиком для здоров'я людей
3	Середня	Короточасні наслідки регіонального масштабу, пов'язані з ризиком для здоров'я населення
2	Низька	Короточасні наслідки місцевого масштабу, пов'язані з ризиком для здоров'я окремого району, зони
1	Дуже низька	Короточасні, незначні наслідки місцевого масштабу (в межах локальної території) без ризику для здоров'я людей

Таблиця 6.4

Ймовірність виникнення негативних наслідків, пов'язаних з планованою діяльністю

Бали	Ймовірність	Значення показника
5	Дуже висока	Постійно
4	Висока	Можливо один раз в місяць й частіше
3	Середня	Можливо один раз в три місяця
2	Низька	Можливо один раз в рік
1	Дуже низька	Можливо один раз в п'ять років

До суттєвих видів діяльності відносять ті, для яких точка перетину координат серйозності та ймовірності лежить нижче визначеної межі (кольори жовтий і червоний).

Таблиця 6.5

Класифікація ризиків настання наслідків, пов'язаних з планованою діяльністю

Серйозність \ Ймовірність	Дуже низька	Низька	Середня	Висока	Дуже висока
Дуже низька	1	2	3	4	5
Низька	2	4	6	8	10
Середня	3	6	9	12	15
Висока	4	8	12	16	20
Дуже висока	5	10	15	20	25

Таблиця 6.6

Категорії ризиків настання наслідків, пов'язаних з планованою діяльністю

Бали	Колір	Категорія ризику
1-3		Прийнятний (незначний) ризик
4-8		Середній ризик
9-25		Неприйнятний (неприпустимий) ризик

За результатами аналізу ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я людей, що можуть виникнути в результаті реалізації проекту МПУВ, *можна констатувати про відсутність ризику виникнення трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я людей.*

**Протокол ідентифікації категорії ризику наслідків після реалізації заходів планованої діяльності, передбачених
проектом Місцевого плану управління відходами у Гребінківській МТГ до 2033 року**

Вид планованої діяльності	Вплив планованої діяльності	Серйозність	Ймовірність	Ступінь ризику	Категорія ризику	Масштаб прогнозованих наслідків
1	2	3	4	5	6	7
Реконструкція існуючого звалища побутових відходів / приведення звалища у відповідність вимогам чинного законодавства	Земельні ресурси, повітряне середовище, біорізноманіття та рекреаційні зони	2	3	6	<i>Середній ризик</i>	<i>Місцевий</i>
Експлуатація контрольованих сміттєзвалищ, які залишені як тимчасові об'єкти	Земельні ресурси, повітряне середовище, підземні водні горизонти, поверхневі водні об'єкти, флора і фауна, санітарні умови життя людей, біорізноманіття та рекреаційні зони	2	4	8	<i>Середній ризик</i>	<i>Місцевий</i>
Закриття сміттєзвалищ, що не відповідають встановленим вимогам та тих, що заплановані до поетапного закриття	Земельні ресурси, водні ресурси, флора і фауна, біорізноманіття та рекреаційні зони	1	2	2	<i>Прийнятний (незначний) ризик</i>	<i>Місцевий</i>
Створення об'єктів для попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальної станції або сміттєперевантажувальної станції)	Земельні ресурси, повітряне середовище, біорізноманіття та рекреаційні зони	1	2	2	<i>Прийнятний (незначний) ризик</i>	<i>Локальний</i>
Будівництво компостувальних площадок для біорозкладних відходів	Земельні ресурси, повітряне середовище, водні ресурси, раціональне природокористування	1	2	2	<i>Прийнятний (незначний) ризик</i>	<i>Локальний</i>

1	2	3	4	5	6	7
Розвиток системи роздільного збирання побутових відходів	Земельні ресурси; умови проживання населення та інфраструктура населених пунктів	1	3	3	Прийнятний (незначний) ризик	Локальний
Вивезення накопичених непридатних ХЗЗР за межі області (розглядається ризик відсутності запланованої дії)	Екологічна та санітарна безпека	2	2	4	Середній ризик	Місцевий
Очищення і реабілітація земельних ділянок, забруднених непридатними ХЗЗР (розглядається ризик відсутності запланованої дії)	Земельні ресурси, повітряне середовище, підземні водні горизонти, екологічна безпека	4	2	8	Середній ризик	Місцевий

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Виходячи із головної мети розроблення Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року, яка спрямована на створення дієвої системи управління відходами, очікуваними наслідками реалізації МПУВ будуть:

- виникнення додаткових факторів впливу на навколишнє середовище в наслідок створення необхідних інфраструктурних об'єктів поводження з різними видами відходів;
- зниження техногенного навантаження на усі компоненти довкілля в результаті закриття й рекультивації звалищ побутових відходів та місць зберігання відходів тваринництва, перш за все, тих, що не відповідають вимогам екологічної безпеки.

В ході проведеного аналізу запланованих завдань й заходів МПУВ були виділені ті види діяльності, що, з однієї сторони, потенційно можуть спричинити значимі впливи на навколишнє середовище й умови життя людей та викликати небажані наслідки, й з другої, - навпаки створити умови суттєвого покращення екологічної ситуації в місцях розташування діючих об'єктів управління відходами (табл. 7.1).

Крім того, були проаналізовані заплановані в рамках МПУВ заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання даного документу, а також надані певні рекомендації від групи розробників СЕО, що стосуються суміжних з управлінням відходами сфер діяльності, але потребують уваги за для досягнення оптимального результату реалізації МПУВ (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

**Аналіз заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання
Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року**

Вид планованої діяльності	Можливі негативні наслідки	Заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків	Рекомендації від групи розробників СЕО
1	2	3	4
Реконструкція існуючого звалища побутових відходів / приведення звалища у відповідність вимогам чинного законодавства	Продовження функціонування площадок існуючих звалищ й відповідно продовження потрапляння у навколишнє середовище емісій забруднюючих речовин, створення ризику пожежної небезпеки та погіршення умов проживання населення в оточуючих населених пунктах.	Звалища ПВ повинні мати достатню площу ділянки для будівництва на них карт для захоронення відходів згідно вимог ДБН В.2.4-2-2005 і забезпечення цих карт усіма необхідними інженерними системами захисту довкілля та застосування технологій ущільнення, пошарового пересипання відходів та протипилові заходи / Планування заходів із приведення у відповідність вимогам чинного законодавства звалища ПВ здійснюється згідно вимог: Закону України «Про управління відходами» п.5 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення», наказу Міндовкілля 29.04.2024 № 455 «Про затвердження Вимог до плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства».	Проводити поетапне закриття й рекультивацію заповненої площадки звалища ПВ з подальшим можливим розміщенням на ній ділянок для відокремленого складування крупногабаритних будівельних відходів та «зелених» відходів (обрізки гілок, стовбурів). Провести ремонтні роботи на підїзних дорогах, які будуть задіяні для щоденного транспортування відходів сміттєвозами. Проведення щорічного моніторингу стану компонентів довкілля в районі розташування звалища ПВ.
Закриття сміттєзвалищ, що не відповідають встановленим вимогам та тих, що заплановані до поетапного закриття	Продовження емісій забруднюючих речовин у навколишнє середовище в наслідок не проведення або неналежного проведення комплексу відновлюваних робіт на ділянках даних сміттєзвалищ. Продовження несанкціонованої практики видалення відходів на ці звалища, передусім населенням.	Заплановане проведення після закриття звалищ їх ліквідації та/або рекультивації з передачею цих ділянок для іншого цільового використання. Заплановане проведення моніторингу стану компонентів довкілля в районі розташування сміттєзвалища (заходи догляду після закриття).	Проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення, передусім, серед дітей і молоді щодо побутових відходів. Розвивати систему унітарного та роздільного збирання ПВ шляхом встановлення контейнерів, зокрема, надання у безкоштовне користування індивідуальних контейнерів для відходів.

Створення об'єктів для попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальної станції або сміттєперевантажувальної станції)	Розташування даних об'єктів у безпосередній близькості до житлових будинків й рух сміттєвозів до них можуть створювати дискомфортні умови проживання поряд з цими об'єктами (додаткове шумове навантаження від вантажного автотранспорту, ефект рознесення у повітрі неприємних запахів, психологічне несприйняття людьми даних об'єктів поряд із житлом).	Згідно діючих Державних санітарних правилах планування та забудови населених пунктів (Наказ МОЗ № 173 від 19.06.96 із останніми змінами № 952 (z0162-19) від 18.05.2018) санітарно-захисні зони для даних об'єктів становлять 100-300м. Задля дотримання мінімізації можливих негативних факторів впливу від таких об'єктів та дотримання розміру санітарно-захисної зони першочергово місце розташування СС/ПС заплановане на ділянці міського звалища ПВ м.Гребінка (СЗЗ від якого до житлової забудови понад 500м).	На етапі облаштування даних об'єктів здійснити ремонтні роботи автодоріг, що будуть задіянні для транспортування відходів вантажною спецтехнікою на дані об'єкти задля зменшення шумового навантаження в наслідок неякісного автодорожного покриття. Запланувати додаткові шумозахисні заходи на ділянках цих доріг, що проходять у безпосередній близькості до житлових будинків (менше 50м).
Будівництво компостувальних площадок для біорозкладних відходів	Розповсюдження у повітрі неприємних запахів у випадку організації компостних площадок відкритого типу, що може створювати дискомфортні умови проживання поряд з цими об'єктами.	Задля дотримання мінімізації можливих негативних факторів впливу від таких об'єктів та розміщення цих об'єктів планується на землях агрофірм на відстані понад 300м від житлової забудови (згідно вимог Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів (затверджених наказом МОЗ № 173 від 19.06.96 із змін. № 952 (z0162-19) від 18.05.2018).	Проводити періодичний громадський контроль за складом відходів, що направляються на компостування, для виключення потрапляння разом із біорозкладними також небезпечних складових побутових відходів.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

8.1 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

При аналізі вибору виправданих альтернатив розглядалися наступні:

Альтернатива 1 - «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження даного документа Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року.

Альтернатива 2 – затвердження та поетапне впровадження МПУВ за різними можливими сценаріями розвитку: інерційним (песимістичним), модернізаційним (реалістичним) та оптимістичним.

При варіанті реалізації альтернативи 1: при «нульовому сценарії» ситуація в сфері управління відходами кардинально не зможе змінюватись в результаті відсутності планування й впровадження рішень й заходів, які можуть дати позитивний ефект на локальному (місцевому) рівні та поетапно приведуть до змін у сфері управління відходами в межах усієї громади.

Проект Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року (МПУВ) є, перш за все, документом, який орієнтований на забезпечення відповідності та сприяння виконання Національного та Регіонального планів управління відходами до 2033 року [2, 6], а також визначає стратегію розвитку сфери управління відходів в територіальній громаді.

Виходячи з проаналізованої ситуації щодо управління відходами у Гребінківській громаді, найсприятливішим варіантом буде затвердження проекту МПУВ.

При варіанті реалізації альтернативи 2: розглядалася ситуація щодо можливої реалізації МПУВ за наступними сценаріями розвитку: інерційним (песимістичним), модернізаційним (реалістичним) та оптимістичним.

Оптимістичний сценарій розвитку передбачає успішну комплексну реалізацію завдань МПУВ з їх взаємоузгодженістю та здійсненням моніторингу досягнутих результатів. У свою чергу успішності розвитку системи управління відходами Гребінківської громади буде допомагати сприятливий інвестиційний клімат як в країні, так й Полтавському регіоні, активний розвиток міжмуніципальної співпраці громад в рамках Лубенського кластеру й подальша тісна співпраця з громадами Пирятинського підкластеру.

Одним із елементів оптимістичного сценарію реалізації МПУВ та повноцінного використання сильних сторін Гребінківської МТГ є впровадження регіональної стратегії управління відходами, яка передбачає поетапний перехід до комплексного управління відходами в області, в рамках створення кластерів управління побутовими відходами. Гребінківська МТГ відноситься до Лубенського кластеру, який планується сформувати на базі 8 громад Полтавської області. При плануванні даного варіанту управління відходами на території Гребінківської громади заплановано будівництво сортувальної (як альтернатива: сортувальноперевантажувальної) станції та подальше вивезення залишкових фракцій побутових відходів на об'єкт перероблення відходів СПК-Пирятин, що планується до будівництва на території Пирятинської громади (рис. 8.1).

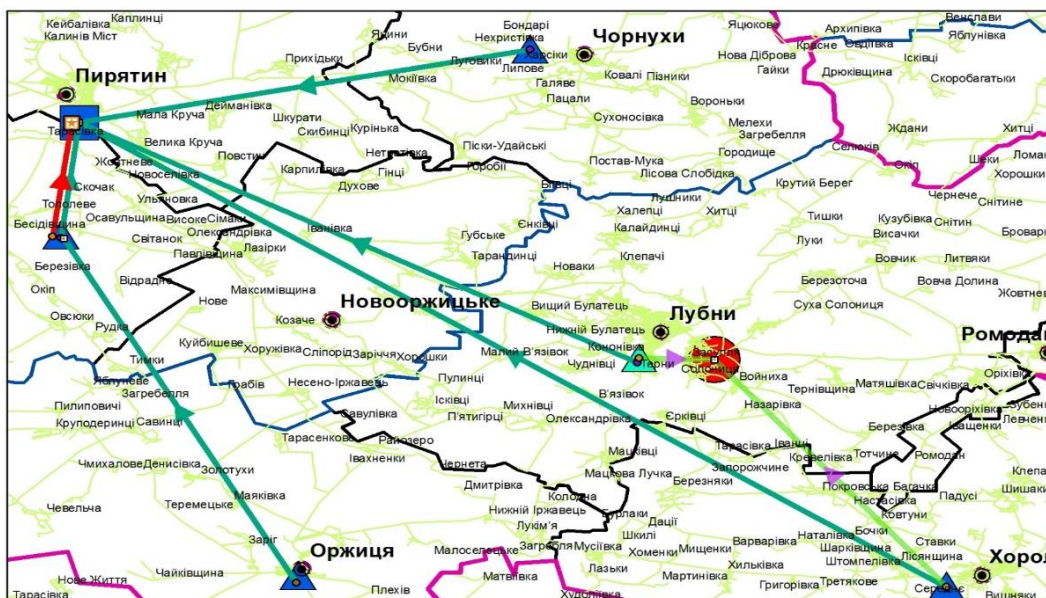

Рис. 8.1 - Схема напрямів руху потоків побутових відходів в межах Лубенського кластеру на об'єкти управління відходами

Результат: при даному сценарії прогнозується позитивна динаміка виконання запланованих завдань та досягнення усіх (більшості) відповідних цільових показників, що поетапно приведе до успішного розвитку системи управління відходами як в громаді, так й у кластері, та покращення показників соціально-економічного розвитку Гребінківської МТГ.

Модернізаційний сценарій розвитку (реальний) передбачає ситуацію, коли Гребінківська громада максимально скористається можливостями міжмуніципальної співпраці з громадами Пирятинського підкластеру, активно буде розбудовувати в рамках цієї ММС систему управління побутовими відходами, створювати та фінансувати за дольовим принципом інфраструктурні об'єкти оброблення побутових відходів (рис. 8.2). У той же час, висока вирогідність відсутності зовнішнього фінансування, обмеженої державної підтримки сфери управління відходами, перш за все в наслідок продовження воєнної агресії рф в Україні, та відсутності дієвості механізму РВВ.

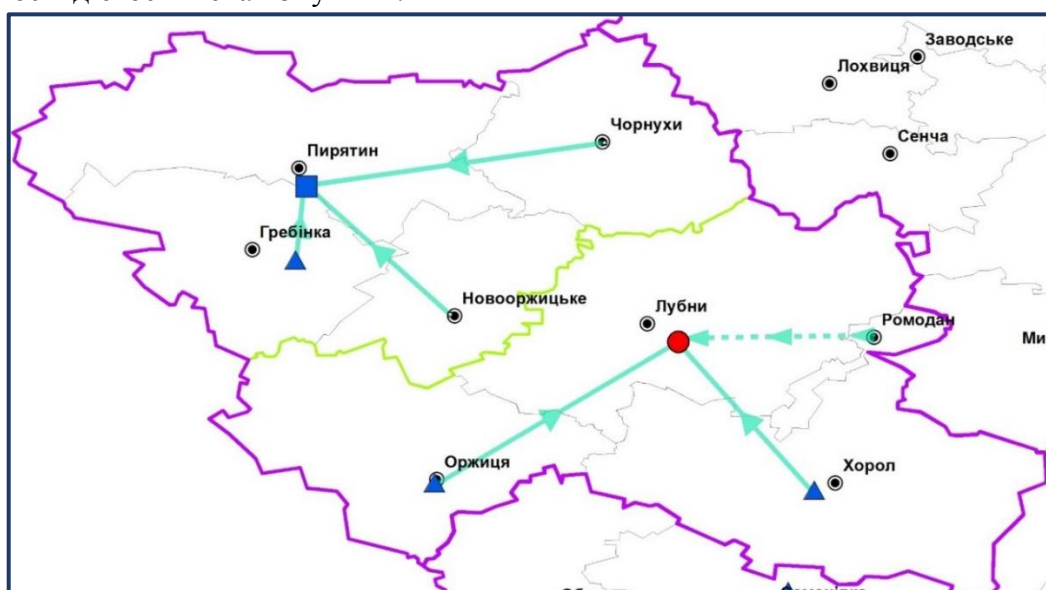

Рис. 8.2 - Схема напрямів руху потоків побутових відходів в межах Пирятинського підкластеру на об'єкти управління відходами

Результат: при даному сценарії прогнозується, що темпи розвитку системи управління відходами в громаді будуть відставати від запланованих термінів й це буде супроводжуватись відсутністю досягнення прогнозованих цільових показників у запланований період до 2033 року. Така ситуація не буде сприяти й вирішенню ряду проблем соціально-економічного характеру в громаді. Але головним позитивним результатом при даному сценарії може бути збереження позитивної динаміки розвитку системи управління побутовими відходами (як одного з пріоритетних напрямів) в рамках співпраці ММС, яка започаткована за міжнародної підтримки проекту GIZ.

Інерційний (песимістичний) сценарій базується на припущеннях, що баланс внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на громаду, як воєнно-політичних, суспільних та соціально-економічних буде залишатися незмінним, що, передусім, суттєво обмежить можливості місцевого бюджету фінансувати у сферу управління відходами. Подібна ситуація буде спостерігатися в громадах-партнерах по Пирятинському підкласеру та Лубенському класеру, що не дозволить розвивати подальшу успішну динаміку співпраці в рамках ММС. Крім того, даний сценарій буде розвиватись за відсутності зовнішнього фінансування, вкрай обмеженої (або навіть відсутньої) державної підтримки сфери управління відходами, перш за все в наслідок продовження воєнної агресії рф в Україні, та відсутності запровадження механізму РВВ.

Результат: розвиток системи управління відходами як в Полтавському регіоні, так й в громаді буде вкрай неефективний. Питання управління відходами в громаді, перш за все побутовими відходами, буде вирішуватись за рахунок прийняття окремих ситуаційних рішень, що не дозволить досягати запланованих цільових показників й ефективно виконувати поставлені МПУВ завдання. Відповідно така ситуація негативно буде впливати на соціально-економічну ситуацію в громаді.

Таким чином, найбільш оптимальною з точки зору подальших можливостей й перспектив розвитку системи управління відходами Гребінківської МТГ є альтернатива № 2, яка передбачає затвердження та поетапне впровадження МПУВ. Серед розглянутих сценаріїв від оптимістичного до песимістичного, на час проведення СЕО найбільш вирогідним на думку робочої групи є модернізаційний сценарій розвитку (реальний), перш за все, за причини продовження воєнної агресії рф в Україні. Це означає підвищення відповідальності в середині самої громади та при співпраці з громадами-партнерами Пирятинського підкласеру щодо досягнення при такому сценарії позитивної динаміки найбільш вагомих цільових показників управління відходами для Гребінківської МТГ.

8.2 Опис способу, в який здійснювалася СЕО

З огляду на стратегічний характер такого виду документа державного планування, ключове значення у виконанні СЕО проєкту МПУВ мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування наступних етапів аналізу та методів оцінювання:

- перший етап – це аналітична робота з опрацювання усієї доступної інформації;
- другий етап – складання звіту з СЕО.

Аналітична робота включала наступні етапи:

Назва етапу	Відповідний розділ звіту СЕО
Аналіз контексту планування	розділ 1, розділи 5.1, 5.2, 6.2 (табл. 6.2)
Аналіз поточного стану довкілля	розділ 2
Аналіз екологічних проблем, пов'язаних із сферою управління відходами	розділ 4
Оцінка наслідків реалізації МПУВ	розділ 3, розділи 6.1, 6.2
Цільовий аналіз	розділ 7
Оцінка альтернативних варіантів й сценаріїв	розділ 8.1
Рекомендації робочої групи із розроблення СЕО	розділ 7 (табл. 7.1)
Аналіз запланованих заходів з моніторингу виконання МПУВ	розділ 9

Аналіз контексту планування здійснювався з метою оцінки відповідності запланованих МПУВ заходів та видів діяльності законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища, санітарним нормам і правилам України та міжнародним зобов'язанням європейського рівня у сфері управління відходами. Головним способом здійснення даного аналізу є встановлення зв'язків між проектом МПУВ та затвердженими «Регіональним планом управління відходами у Полтавській області до 2033 року» [6], Національною стратегією [1] та Національним планом управління відходами [2] та документами європейського рівня у сфері управління відходами, а також іншими нормативно-правовими документами України.

Аналіз поточного стану довкілля базувався на зборі, систематизації та аналізі доступної інформації про поточний стан довкілля в Гребінківській громаді. Джерелами інформації були дані самого проекту МПУВ, додаткові дані державних статистичних звітностей та матеріали щорічних доповідей про стан довкілля та екологічних паспортів Полтавської області за період 2022-2024рр., матеріали моніторингу та науково-дослідних робіт, інформаційні довідки виконкому Гребінківської міської ради, комунальних підприємств КП «Гребінківський комбінат комунальних підприємств» та КП «Екосервіс-2022», інші.

Як інструменти аналізу поточного стану використовувалися карти ГІС, методики розрахунків екологічних ризиків, матриці відповідності, експертні оцінки тощо. Зібрані та проаналізовані дані дали можливість обґрунтувати можливий вплив на навколишнє природне та соціальне середовище та підготувати Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Цільовий аналіз був спрямований на виділення головних цільових орієнтирів МПУВ та визначення переліку антропогенних й природних чинників змін, що можуть вплинути на досягнення або недосягнення намічених цілей, а також були виділені й проаналізовані заплановані в рамках МПУВ заходи, що спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання даного документу.

Оцінка наслідків реалізації МПУВ була спрямована на визначення екологічних та соціальних наслідків (ефектів) для виявлення будь-яких потенційно можливих змін довкілля, у тому числі здоров'я населення, пов'язаних із реалізацією МПУВ. Особливу увагу було приділено аналізу потенційного впливу та наслідків реалізації МПУВ на територіях, де плануються створюватись об'єкти оброблення відходів (ООВ), та територіях, де розташовані сміттєзвалища. Крім того, були виділені й проаналізовані ті екологічні проблеми, що пов'язані із існуючою ситуацією управління кожним із тих видів відходів, на управління якими орієнтований МПУВ.

Оцінка альтернативних сценаріїв здійснювалась на основі експертного аналізу обраних сценаріїв (варіантів) реалізації МПУВ із досягненням/недосягненням відповідних результатів в залежності від зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема розглядався так званий «нульовий сценарій», що ґрунтується на повній відсутності будь-яких змін позитивного характеру, направлених на досягнення визначених цілей.

Рекомендації робочої групи із розроблення СЕО представляють собою аналітично обґрунтовані рекомендації експертів робочої групи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, та посилення існуючих позитивних впливів в процесі реалізації МПУВ. Дані рекомендації систематизовані відносно планованих видів діяльності в МПУВ й наведені в таблиці 7.1.

В ході здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту МПУВ були застосовані логічні і формалізовані методи оцінки.

Серед логічних методів були використані методи експертних оцінок, аналогії, статистичний метод.

Метод експертних оцінок використовувався при відсутності про об'єкт прогнозування достатніх достовірних відомостей й коли об'єкт не підлягав математичному аналізу, тоді визначення очікуваних наслідків впливу даного об'єкту/процесу здійснювалося на основі думок кваліфікованих експертів.

Метод аналогій використовувався, коли закономірності розвитку одного процесу або проблеми з певними припущеннями можна було перенести на інший процес/проблему, для якої потрібно зробити прогноз (наприклад, місцевий-регіональний-національний рівень і навпаки).

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про очікувану динаміку розвитку екологічної ситуації в області та стан здоров'я населення й про їх окремі показники у майбутньому. При застосуванні даного методу отриманні від різних установ статистично-інформаційні дані щодо ключових екологічних та соціально-екологічних показників оброблялися й на їх основі надавалися висновки щодо очікуваних тенденцій змін у майбутньому та здійснювався прогноз-аналіз можливих впливів видів діяльності, пов'язаних із управлінням відходами, на дані показники.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження МПУВ. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації МПУВ, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Для цієї процедури існує *механізм моніторингу реалізації документів державного планування (ДДП) та його впливу на навколишнє середовище й тих змін, що відбуваються в умовах життєдіяльності населення*. Даний механізм передбачає застосування державного контролю за реалізацією положень ДДП й громадського контролю. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості. Вони мають бути доступними й придатними для опрацювання як для органів влади, так й громадськості.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом

моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю й протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі інформаційні бази даних різних державних установ Полтавської області:

- Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської ОВА;
- Державної екологічної інспекції Центрального округу;
- Полтавського обласного центру з гідрометеорології Державної гідрометеорологічної служби;
- Державної установи «Полтавський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України»;
- Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської ОВА;
- Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області;
- Департаменту агропромислового розвитку Полтавської ОВА;
- Головного управління ДСНС України у Полтавській області;
- Регіонального офісу водних ресурсів у Полтавській області;
- Головного управління Держгеокадастру у Полтавській області;
- Лубенської районної військової адміністрації;
- виконавчого органу Гребінківської міської ради,

а також підприємств, установ та організацій, що здійснюють свою діяльність на території Гребінківської МТГ (за їх згодою).

Моніторинг реалізації МПУВ проводиться щорічно з метою встановлення рівня досягнення цільових показників, визначених в МПУВ. Для здійснення процедури моніторингу в рамках МПУВ розроблено комплекс індикаторів, який складається з:

- цільових показників, кожний з яких має кількісно-якісне вираження (надані в таблиці 6.2);
- індикаторів виконання та моніторингу МПУВ, якими визначаються контрольні параметри виконання кожного із запланованих заходів та періодичність їх контролю.

Для кожного індикатору визначена сфера відповідальності за збирання відповідних вихідних даних та моніторингу певного індикатора (табл. 9.1), а саме:

ОМС – сфера відповідальності органів місцевого самоврядування;

ОВА – сфера відповідальності обласної військової адміністрації та її структурних підрозділів й профільних департаментів/управлінь;

СГ – сфера відповідальності суб'єктів господарювання, що функціонують на території громади;

ОРВВ – сфера відповідальності організації розширеної відповідальності виробника.

Для можливості здійснення моніторингу виконання заходів першим кроком, що передбачено в МПУВ, є створення робочої групи з моніторингу виконання Місцевого плану.

Згідно Постанови КМУ від 5 вересня 2023 р. № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами»:

- п.10 - Розробники на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснюють оцінку ефективності виконання місцевого плану та оприлюднюють її результати на своїх офіційних веб-сайтах до 1 березня року, що настає за звітним періодом.

- п.28 - У процесі виконання місцевого плану розробник: проводить моніторинг виконання місцевого плану; подає заінтересованим органам щороку до 1 березня наступного періоду інформацію про хід виконання місцевого плану в частині досягнення локалізованих цільових показників місцевого плану та розміщує таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

Таблиця 9.1 - Індикатори виконання заходів Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року

Найменування показника/індикатора	Індикатори виконання	Сфера відповідальності за індикатор
Створення та розвиток інституційної структури системи управління відходами територіальної громади		
Кількість підготовлених та оприлюднених моніторингових звітів з оцінки ефективності реалізації МПУВ	підготовлено та оприлюднено моніторингових звітів, одиниць	ОМС
Участь у тренінгах, семінарах, навчаннях працівників виконкомів міських, селищних та сільських рад, суб'єктів господарювання щодо впровадження системи управління відходами	Взято участь у тренінгах, семінарах, навчаннях, одиниць	ОМС, ОВА
Проведення заходів з екологічного інформування населення та здобувачів освіти, у т.ч. розміщення реклами екологічного спрямування	кількість сюжетів та публікацій в медіа, кількість розміщеної соціальної реклами та інше	ОМС, ОВА, заклади освіти
Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи та інших заходів з підвищення обізнаності населення щодо управління відходами, у т.ч. що біологічно розкладаються	кількість інформаційних кампаній, рейдів тощо	ОМС, ОВА
Кількість проведених тематичних заходів щодо управління відходами в закладах освіти	проведено тематичних заходів, одиниць	ОМС
Управління потоками відходів		
Побутові відходи		
Кількість населення	осіб	ОМС
Обсяг утворених побутових відходів	утворено побутових відходів, тис.т/рік	ОМС
Обсяг зібраних побутових відходів (змішані та роздільно зібрані)	зібрано побутових відходів, тис.т/рік	ОМС
Обсяг роздільно зібраних побутових відходів	роздільно зібрано побутових відходів, тис.т/рік	ОМС
Обсяг зібраних змішаних побутових відходів	зібрано змішаних побутових відходів тис.т/рік	ОМС, ОВА
Обсяг зібраних змішаних побутових відходів на душу населення	зібрано кг/особу/рік	ОМС, ОВА

Охоплення населення послугами управління відходами	Охоплено, %	
Охоплення населення послугами збирання змішаних побутових відходів	Охоплено, %	ОМС
Охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів	Охоплено, %	ОМС
Частка роздільно зібраних побутових відходів у загальній масі побутових відходів	Зібрано, %	ОМС
Відсоток побутових відходів, зібраних змішаних побутових відходів відправлених на полігон (звалище) без попереднього оброблення	Зібрано, %	ОМС
Обсяг відновлених побутових відходів, що біологічно розкладаються	Відновлено, тис.т	ОМС, ОВА
Обсяг побутових відходів, що біологічно розкладаються захоронених на полігоні/звалищах	Захоронено, тис.т	ОМС
Кількість пунктів роздільного збирання відходів	Створено, одиниць	ОМС, СГ
Кількість мобільних пунктів роздільного збирання відходів	Створено, одиниць	ОМС
Кількість об'єктів для компостування	Створено, одиниць	СГ, ОМС
Потужність об'єктів для компостування	Загальна, тис. т/рік	СГ, ОМС
Кількість діючих полігонів/звалищ для відходів, що не є небезпечними, які приведені до вимог законодавства, де захоронюються побутові відходи	прийнято в експлуатацію, одиниць	ОМС
Кількість полігонів/звалищ для відходів, що не є небезпечними на етапі рекультивації, де захоронюються побутові відходи	Рекультивовано, одиниць	ОМС
Кількість діючих полігонів для відходів, що не є небезпечними та сміттєзвалищ які не відповідають вимогам законодавства, де захоронюються побутові відходи	Одиниць	ОМС
Залишкова потужність полігонів/звалищ для відходів, що не є небезпечними, де захоронюються побутові відходи	тис.т	ОМС
Кількість рекультивованих історичних місць розміщення відходів	одиниць	ОМС
Небезпечні відходи		
Кількість утворених небезпечних відходів	Утворено, тис.т	СГ
Відсоток обсягів утворених небезпечних відходів, щодо яких здійснено операції з відновлення	Відновлено, %	СГ
Обсяг роздільно зібраних небезпечних відходів з складу побутових відходів	Зібрано, тис.т	ОМС, ОВА
Небезпечні відходи, що містять СОЗ		
Кількість відходів, що містить СОЗ, які підлягають знешкодженню	Утворено, тис.т	СГ, ОМС
Небезпечні відходи, що містять азбест		
Обсяг утворених відходів, що містять азбест	Утворено, тис.т	ОМС
Обсяг видалених відходів, що містять азбест	видалено, тис.т	ОМС
Обсяг оброблених відходів, що містять азбест	Оброблено, тис.т	ОМС
Небезпечні відходи, що містять ртуть		
Обсяг утворених відходів, що містять ртуть, крім БЕЕО	Утворено, тис.т	ОМС
Обсяг відновлених або переданих на відновлення відходів, що містять ртуть, крім БЕЕО	Відновлено, тис.т	ОМС, ОВА

Обсяг видалених відходів, що містять ртуть, крім ВЕЕО	Видалено, тис.т	ОМС
Відсоток обсягу утворених відходів, що містять ртуть щодо яких здійснено операції з оброблення	Оброблено, %	ОМС, ОВА
Промислові відходи		
Обсяг утворених промислових відходів	Утворено, тис.т	СГ
Обсяг рецикльованих промислових відходів	Рецикльовано, тис.т	СГ
Обсяг відновлених промислових відходів	Відновлено, тис.т	СГ
Обсяг видалених промислових відходів	Видалено, тис.т	СГ, ОМС
Обсяг захоронених промислових відходів на полігонах	Захоронено, тис.т	СГ
Відсоток обсягу утворених промислових відходів, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	%	СГ
Відсоток обсягу утворених промислових відходів, щодо яких здійснено операції з відновлення	%	СГ
Обсяг продукції, яка оголошена як побічний продукт	Утворено, тис.т	СГ
Обсяг утворених відходів, щодо яких оголошено припинення статусу відходів	Утворено, тис.т	С Г
Відсоток обсягу утворених промислових відходів, щодо яких здійснено операції з видалення	%	СГ, ОМС
Відсоток обсягу утворених промислових відходів, щодо яких здійснено операції по захороненню	%	СГ
Відходи будівництва і знесення та відходи руйнувань		
Обсяг утворених відходів будівництва і знесення та відходів руйнувань	Утворено, тис.т	ОМС
Обсяг відновлених відходів будівництва і знесення та відходів руйнувань	Відновлено, тис.т	ОМС, ОВА
Обсяг видалених відходів будівництва і знесення та відходи руйнувань	Видалено, тис.т	ОМС
Відсоток обсягів утворених відходів будівництва та знесення, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	%	ОМС, ОВА
Відсоток обсягів утворених відходів будівництва та знесення, щодо яких здійснено операції з відновлення	%	ОМС, ОВА
Відсоток обсягів утворених відходів будівництва та знесення, щодо яких здійснено операції з видалення	%	ОМС
Відсоток обсягів утворених відходів будівництва та знесення, щодо яких здійснено операції по захороненню	%	ОМС, ОВА
Відходи сільського господарства		
Обсяг утворених відходів сільського господарства	Утворено, тис.т/рік	СГ
Обсяг утворених відходів сільського господарства рослинного походження	Утворено, тис.т/рік	СГ
Обсяг утворених відходів сільського господарства тваринного походження	Утворено, тис.т/рік	СГ
Обсяг утворених відходів гною	Утворено, тис.т/рік	СГ
Обсяг утворених агрохімічних відходів	Утворено, тис.т/рік	СГ
Обсяг відновлених відходів сільського господарства рослинного походження	Відновлено, тис.т	СГ
Обсяг видалених відходів сільського господарства рослинного походження	Видалено, тис.т	СГ
Обсяг відновлених відходів сільського господарства тваринного походження	Відновлено, тис.т	СГ
Обсяг видалених відходів сільського господарства тваринного походження	Видалено, тис.т	СГ
Обсяг відходів гною, використаних як поліпшувач ґрунту	Використано, тис.т	СГ

Обсяг відходів гною, щодо яких здійснено операції компостування та анаеробного розкладення	Компостовано, тис.т	СГ
Обсяг відходів сільського господарства щодо яких здійснено операції з відновлення	Відновлено, тис.т/рік	СГ
Обсяг відходів сільського господарства щодо яких здійснено операції з видалення	Видалено, тис.т/рік	СГ, ОМС
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, що перебувають на зберіганні	Зберігається, тис.т	СГ
Кількість агрохімічних відходів щодо яких здійснено операції з видалення	Видалено, тис.т	СГ, ОМС
Кількість та потужність підприємств для виробництва компосту з відходів рослинного походження	Експлуатується, одиниць, Виробляється, тис.т/ рік	СГ
Обсяг відходів тваринного походження, видалених до біотермічних ям та скотомогильників	одиниць, тис.т/ рік	СГ, ОМС
Медичні відходи		
Обсяг утворених медичних відходів	Утворено, тис.т/рік	СГ
Кількість заключених договорів на оброблення медичних відходів		СГ
Кількість та потужність установок для знешкодження медичних відходів	Експлуатується, одиниць, знешкоджено, тис.т/ рік	СГ
Відходи на які поширюється розширена відповідальність виробника		
Відходи упаковки		
Обсяг рецикльованих відходів упаковки	тис.т/рік	ОРВВ
Обсяг відновлених відходів упаковки	тис.т/рік	ОМС, ОРВВ
Загальна норма (загальний показник) рециклінгу	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів скляної упаковки	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів пластикової упаковки	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів паперової та картонної упаковки	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів упаковки з чорних металів	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів алюмінієвої упаковки	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів дерев'яної упаковки	%	ОРВВ
Відходи батарей та акумуляторів		
Обсяг зібраних відходів портативних батарей та акумуляторів (всього)	Зібрано, тис.т	ОРВВ, ОМС
Обсяг зібраних відходів автомобільних батарей та акумуляторів (всього)	Зібрано, тис.т	ОРВВ, ОМС
Обсяг зібраних відходів промислових батарей та акумуляторів (всього)	Зібрано, тис.т	ОРВВ, ОМС
Показник роздільного збирання відходів портативних батарей та акумуляторів	Роздільно зібрано, %	ОРВВ
Обсяг зібраних відходів автомобільних батарей та акумуляторів, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	тис.т	ОРВВ
Обсяг зібраних відходів промислових батарей та акумуляторів, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	тис.т	ОРВВ

Відходи електричного та електронного обладнання		
Обсяг зібраних відходів електричного та електронного обладнання – в цілому	тис.т	ОРВВ, ОМС
Обсяг зібраних відходів електричного та електронного обладнання з домогосподарств	тис.т	ОРВВ, ОМС
Обсяг зібраних відходів електричного та електронного обладнання, отриманого від інших користувачів, окрім домогосподарств.	тис.т	ОРВВ
Показник збирання відходів електричного та електронного обладнання	%	ОРВВ
Показник з підготовки для повторного використання та рециклінгу ВЕЕО (за шістьма категоріями)	%	ОРВВ
Показник з відновлення ВЕЕО (за шістьма категоріями)	%	ОРВВ
Зняті з експлуатації транспортні засоби		
Кількість зібраних транспортних засобів	тис.т	ОРВВ, ОМС
Показник повторного використання та відновлення знятих з експлуатації транспортні засобів	%	ОРВВ
Показник повторного використання та рециклінгу знятих з експлуатації транспортні засобів	%	ОРВВ
Відходи мастил (олив)		
Обсяг утворених відходів мастил (олив)	тис.т/рік	ОРВВ, ОМС
Обсяг відновлених відходів мастил (олив)	тис.т	ОРВВ
Обсяг регенерованих відходів мастил (олив)	тис.т	ОРВВ
Відсоток обсягу утворених відходів мастил (олив) щодо яких здійснено операції з відновлення	%	ОРВВ
Відсоток обсягу утворених відходів мастил (олив) щодо яких здійснено операції з регенерації	%	ОРВВ
Відходи шин		
Кількість шин, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	тис.т/рік	ОРВВ
Кількість шин, щодо яких здійснено операції з відновлення, крім рециклінгу	тис.т/рік	ОРВВ
Показник відновлення відходів шин	%	ОРВВ
Показник рециклінгу відходів шин	%	ОРВВ
Осади стічних вод		
Кількість утворених осадів стічних вод	тис.т, тис.т сухої ваги	СГ, ОМС
Кількість відновлених осадів стічних вод	тис.т	СГ
Кількість видалених осадів стічних вод	тис.т	СГ, ОМС
Кількість використаних осадів стічних вод на проведення заходів з рекультивації земель	тис.т	СГ, ОМС

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

За результатами проведеної оцінки поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, зокрема на територіях, які ймовірно зазнають впливу в ході реалізації МПУВ, а також прогнозних змін цього стану, можна констатувати про відсутність ймовірності транскордонних наслідків в результаті прийняття МПУВ.

Гребінківська міська територіальна громада Полтавської області не має кордонів, що безпосередньо межують із територіями інших держав. МПУВ не передбачено місць розташування об'єктів інфраструктури управління відходами на територіях, де може спостерігатись транскордонний вплив, що унеможлиблює ймовірні наслідки.

В рамках запланованих заходів МПУВ не передбачається безпосереднє вивезення відходів за межі держави. Окремі види небезпечних відходів, такі як відпрацьовані батарейки, ртутьвміщуючі відходи, передаються згідно договорів на знешкодження спеціалізованим підприємствам/організаціям, що працюють в межах України.

11. Резюме нетехнічного характеру документу державного планування

У процесі розробки Звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО) проекту «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року» (МПУВ) була проведена якісна та кількісна оцінка поточної ситуації щодо управління відходами в громаді, яка склалася на протязі періоду 2016-2024 роки, та здійснена попередня оцінка впливів на довкілля та умови життєдіяльності населення громади, які можуть виникати при реалізації МПУВ.

Даний документ – звіт про СЕО – містить стислу інформацію про заплановані проектом МПУВ заходи й рішення, а також надається інформація щодо потенційних позитивних або негативних екологічних та соціальних наслідків, що мають відношення до планованих в МПУВ заходів й рішень.

Виконавчим органом Гребінківської міської ради до розроблення проекту МПУВ було залучено експертів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (перелік експертів кафедри прикладної екології та хімії із зазначенням їх досвіду та кваліфікації надано у додатках).

МПУВ спрямований на досягнення регіональних цілей управління відходами на території Гребінківської громади Полтавської області з урахуванням специфіки розвитку громади, на вирішення існуючих проблем у сфері управління відходами, на запобігання виникненню нових проблем у даній сфері та мінімізацію навантаження на довкілля й здоров'я населення.

Головною метою розроблення МПУВ є розвиток системи управління відходами у Гребінківській громаді та її окремих населених пунктах, вибір оптимальної системи управління побутовими відходами та реалізація практичних заходів, що необхідні для її впровадження. МПУВ охоплює питання та відповідно включає заходи стосовно управління наступними видами відходів: побутовими відходами; небезпечними відходами; промисловими відходами; відходами будівництва та знесення, зокрема відходами руйнації; рослинними відходами сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами; відходами упаковки; відходами

електричного та електронного обладнання; відходами батарей та акумуляторів; медичними відходами; транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився; осадами стічних вод від комунальних очисних споруд.

МПУВ в рамках запланованих заходів передбачається прийняття рішень та виконання заходів, які відповідають природоохоронним, санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечують мінімізацію та унеможливлення впливу шкідливих факторів на довкілля та здоров'я населення Гребінківської громади.

МПУВ є основою для органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів при прийнятті рішень під час розроблення місцевих планів управління відходами, що передбачене Національною стратегією управління відходами та Законом України «Про управління відходами».

У випадку неприйняття МПУВ й відповідно незмінного стану системи управління відходами в Гребінківській громаді, поточний стан довкілля матиме тенденцію до погіршення, а саме, можна очікувати погіршення якості атмосферного повітря, підземних вод й ґрунтів, передусім, в зонах розташування сміттєзвалищ та місць захоронення тваринницьких відходів. Відповідно процеси забруднення компонентів довкілля будуть призводити до виникнення гострих та хронічних захворювань різної форми у населення, що проживає на територіях, які зазнають техногенного навантаження.

Заплановані в МПУВ заходи передбачають, перш за все, зменшення кількості існуючих сміттєзвалищ та створення об'єкту оброблення побутових відходів (сортувально-перевантажувальну станцію), яка є високотехнологічним та контрольованим об'єктом. Відсортована вторсировина буде направлятися на перероблення, а залишкові змішані побутові відходи будуть транспортуватися на переробний комплекс СПК-Пирятин (згідно умов договору про міжмуніципальне співробітництво з Пирятинською, Чорнухинською, Новооржицькою громадами). Тому при реалізації МПУВ не прогнозується погіршення стану довкілля та здоров'я населення.

У звіті з СЕО висвітлені екологічні проблеми громади, пов'язані з системою управління відходами та можливі ризики для навколишнього середовища й здоров'я населення від невивіршеності проблем у сфері управління відходами.

В процесі СЕО також були оцінені ризики, пов'язані з реалізацією МПУВ. При цьому проаналізовано проблеми та ризики впливу стосовно кожного виду відходів, що дає чітке розуміння можливих впливів та наслідків.

Для унімежливлювання або мінімізації цих впливів й наслідків в МПУВ передбачена процедура моніторингу за виконанням МПУВ, а реалізація його окремих заходів планується оцінювати за допомогою відповідних індикаторів (показників). В процесі виконання МПУВ буде збиратися, систематизуватися й опрелюднюватись на офіційному сайті Гребінківської громади (<https://hrebinka.org.ua/>) аналітична інформація щодо успішності окремих заходів та ефективності виконання МПУВ у цілому.

У Звіті про СЕО проаналізована відповідність проекту МПУВ зобов'язанням у сфері управління відходами, що встановлені на міжнародному, національному та регіональному рівнях. При розробленні МПУВ були враховані положення законодавчих актів України, що стосуються сфери управління відходами, зокрема тих, які на час розробки документу були у статусі законопроектів. Заходи МПУВ не суперечать міжнародним угодам, Національній стратегії та Національному й Регіональному планам управління відходами, а навпаки спрямовані на їх максимальне дотримання та виконання.

В звіті СЕО здійснено оцінку ймовірного впливу реалізації МПУВ на складові довкілля (атмосферне повітря, кліматичні зміни та викиди парникових газів, водні ресурси, земельні ресурси та ґрунти, біорізноманіття та проіродно-заповідний фонд, рекреаційні ресурси, культурну спадщину, соціальне середовище, здоров'я населення та його благополуччя), аналіз позитивних і негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення та очікувані результати від реалізації МПУВ. Прогнозується, що реалізація МПУВ буде мати лише опосередкований вплив на здоров'я населення через прямі впливи на складові довкілля.

Для повноцінного аналізу всіх можливих наслідків та можливості затвердження МПУВ було детально проаналізовано виправдані альтернативи та обґрунтовано доцільність прийняття МПУВ. Для цього було розглянуто «нульову альтернативу», тобто не прийняття або невиконання МПУВ, та розглянуто можливі альтернативні рішення в межах розробленого МПУВ, зокрема ситуацію, якщо МПУВ буде реалізовуватись за песимістичним, модернізаційним (реалістичним) та оптимістичним сценаріями.

У даному Звіті враховані пропозиції, отримані протягом громадського обговорення «Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки» та надані Департаментом екології та природних ресурсів Полтавської ОВА й Департаментом охорони здоров'я Полтавської ОВА.

Підсумовуючи, все вище зазначене, можна констатувати, що реалізація МПУВ за умови дотримання законодавчих та нормативних вимог має сприяти зменшенню техногенного навантаження на довкілля та негативних впливів на умови життя людей. Ті ж впливи на довкілля, що будуть виникати при будівництві та експлуатації інфраструктурних об'єктів управління відходами, не будуть перевищувати нормативно допустимих рівнів за рахунок застосування сучасних технічних рішень та проходження процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) на місцевих рівнях (в передбачених законодавством випадках).

Об'єднання зусиль 4-х територіальних громад Пирятинського підкластеру управління відходами (Пирятинської, Гребінківської, Чорнухинської, Новооржицької громад), відповідальних виконавців запланованих заходів та зацікавлених сторін в успішному виконанні МПУВ дасть можливість забезпечити покращення стану управління відходами в громаді, а значить, покращення цілої низки соціально-економічних показників проживання населення в Гребінківській громаді.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80/page>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2024-%D1%80#Text>
3. Закон України «Про Стратегічну екологічну оцінку». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
4. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
5. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.03.2024 № 288 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0288926-24#Text>
6. Розпорядження Полтавської ОВА від 18.12.2025 №977 «Про затвердження Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://media.poda.gov.ua/docs/qedcnz0i/977-2025-1.pdf>
7. Стратегія розвитку Полтавської області на 2021 - 2027 роки, затверджена Рішенням 42 сесії Гребінківської міської ради 8 скликання 26.04.2024 № 2591. Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://www.adm-pl.gov.ua/page/strategiya-rozvitku-poltavskoyi-oblasti-do-2027-roku>
8. Стратегія розвитку Гребінківської міської територіальної громади до 2030 року. Електронний ресурс: — Режим доступу: https://hrebinka.org.ua/data/files/new/strategiya/%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F_2030.pdf
9. Профіль Гребінківської міської територіальної громади. Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://hrebinka.org.ua/data/files/new/strategiya/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C.pdf>
10. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2016-2024 роки / <http://www.eco-poltava.gov.ua/>.
11. Екологічні паспорти Полтавської області за 2016-2024 роки / <http://www.eco-poltava.gov.ua/>.
12. Статистична інформація. Навколишнє природне середовище / Головне управління статистики у Полтавській області. Електронний ресурс: <http://www.pl.ukrstat.gov.ua/>
13. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
14. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
15. Земельний кодекс України. Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
16. Закон України «Про охорону земель». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
17. Закон України «Про природно-заповідний фонд». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>

18. Закон України «Про рослинний світ». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
19. Закон України «Про тваринний світ». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
20. Закон України «Про екологічну мережу». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
21. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
22. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Закон України «Про житлово-комунальні послуги». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
24. Закон України «Про благоустрій населених пунктів». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>
25. Закон України «Про співробітництво територіальних громад». Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
26. Проект Закону України «Про території Смарагдової мережі». Електронний ресурс: — Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70592
27. Проект Закону про відходи електричного та електронного обладнання. Електронний ресурс: — Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67234
28. Проект Закону про упаковку та відходи упаковки. Електронний ресурс: — Режим доступу: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/42812>
29. Проект Закону про батареї та акумулятори. Електронний ресурс: — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67236

ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ

Додаток 1. Список учасників експертної групи

Додаток 2. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документа державного планування.

Додаток 3. Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року».

Додаток 4. Інформація про організацію розміщення повідомлення про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року».

Додаток 5. Лист Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської ОВА про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування від 14.08.2026 № 01-65/5758/2026.

Список учасників експертної групи

№з/п	ПІБ	Кваліфікація експерта
1	Ілляш Оксана Едуардівна	кандидат технічних наук, доцент, завідувачка кафедри прикладної екології та хімії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», експерт з питань екологічного менеджменту та управління відходами, керівник експертної групи
2	Бредун Віктор Іванович	кандидат технічних наук, доцент кафедри прикладної екології та хімії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», експерт з питань екологічної безпеки та екологічного моніторингу
3	Смоляр Наталія Олексіївна	кандидат біологічних наук, доцент кафедри прикладної екології та хімії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», експерт з питань земельних ресурсів, охорони біорізноманіття та природно-заповідного фонду й Смарагдової мережі
4	Цепкало Альбіна Олександрівна	фахівець кафедри прикладної екології та хімії, технічний супровід

Інформація

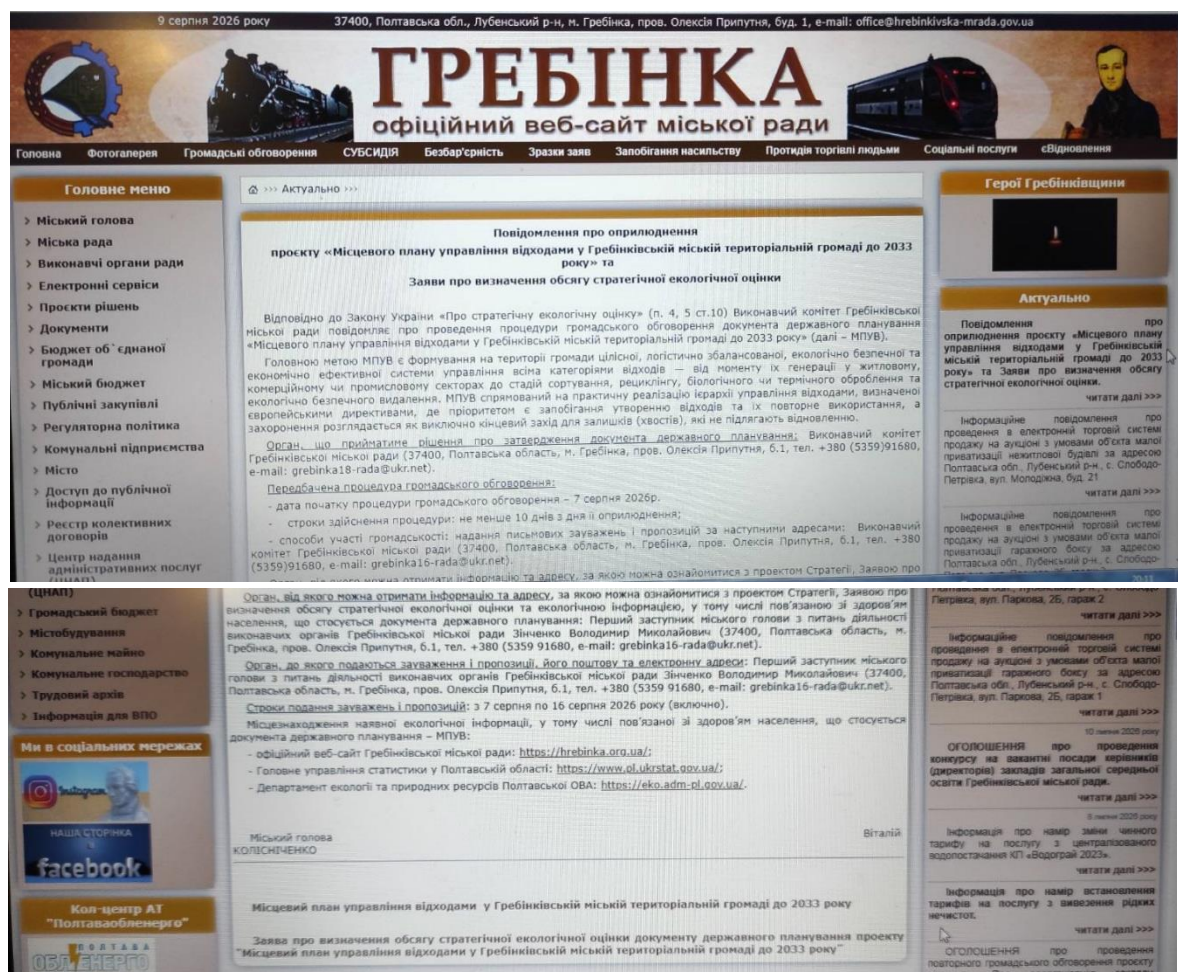
про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування

На виконання Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» було забезпечене громадське обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року» з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки розміщена на офіційному веб-сайті Гребінківської міської ради: (<https://www.hrebinka.org.ua/actual/408>) в розділі «Актуально» та знаходиться у вільному доступі (нижче наведено скрин-фото сторінки сайту).

Зауваження та пропозиції громадськості до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки приймаються у письмовому та електронному вигляді протягом 10 днів з дня оприлюднення Заяви (з 07.08.2026 р.) до Виконавчого комітету Гребінківської міської ради за адресою: 37400, Полтавська область, м. Гребінка, пров. Олексія Припутня, б.1, e-mail: grebinka18-rada@ukr.net.

Відповідальна особа за організацію розгляду: Колісниченко Віталій Іванович (конт. тел. +380 (5359)91680.).

ЗАЯВА
ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ
СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ
документу державного планування
проекту «Місцевий план управління відходами
у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року»

07.08.2026

1. Замовник та виконавець.

Замовник – Виконавчий комітет Гребінківської міської ради (37400, Полтавська область, м. Гребінка, пров. Олексія Припутня, б.1, тел. +380 (5359)91680, e-mail: grebinka18-rada@ukr.net) в особі Колісніченко Віталія Івановича.

Виконавець – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (просп. Віталія Грицаєнка, 24, м.Полтава, 36011, код ЄДРПОУ 02071100, конт.тел. 0532-56-96-78, e-mail: rector@nupp.edu.ua).

2. Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування — стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Місцевий план управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року (далі — МПУВ) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Головною метою розроблення МПУВ є формування на території громади цілісної, логістично збалансованої, екологічно безпечної та економічно ефективної системи управління всіма категоріями відходів — від моменту їх генерації у житловому, комерційному чи промисловому секторах до стадій сортування, рециклінгу, біологічного чи термічного оброблення та екологічно безпечного видалення. МПУВ спрямований на практичну реалізацію ієрархії управління відходами, визначеної європейськими директивами, де пріоритетом є запобігання утворенню відходів та їх повторне використання, а захоронення розглядається як виключно кінцевий захід для залишків (хвостів), які не підлягають відновленню.

МПУВ розроблений відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 820, та Національного плану управління відходами до 2033 року, схваленого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р., та Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року, затвердженого розпорядженням голови Полтавської ОВА від 18.12.2025 №977, а також урахує положення Стратегії розвитку Гребінківської міської територіальної громади до 2030 року.

МПУВ розроблений з урахуванням рекомендацій «Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами», затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.03.2024 № 288.

Основними завданнями документа є: детальний кількісний та якісний аналіз поточного стану управління відходами; верифікація та просторова прив'язка джерел утворення відходів; розрахунок прогнозних показників накопичення з урахуванням демографічних трансформацій та напливу внутрішньо переміщених осіб (ВПО); обґрунтування необхідної кількості контейнерного парку та спеціалізованої техніки; оптимізація маршрутів збирання у межах

кластерної системи; визначення капітальних інвестицій та операційних витрат для розбудови інфраструктури; розробка комплексу інституційних, фінансових та моніторингових інструментів для контролю за реалізацією визначених екологічних цілей громади до 2033 року. Сфера дії цього МПУВ поширюється на всі населені пункти, що входять до складу Гребінківської міської територіальної громади, і є обов'язковим до виконання суб'єктами господарювання усіх форм власності, виконавчим комітетом міської ради та населенням.

МПУВ є основою для органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів при прийнятті рішень в сфері управління відходами.

Розроблення проекту МПУВ здійснено з урахуванням рішень Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року.

3. Інформація про те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Основою МПУВ є заходи, що передбачають створення та розвиток інфраструктури управління відходами, а саме визначення місць розміщення, цільової специфіки та потужностей об'єктів оброблення відходів (ООВ), які відповідають національним та регіональним пріоритетам управління відходами та сприяють охороні навколишнього природного середовища від очікуваних негативних впливів. Створення ООВ передбачається на етапі реалізації МПУВ. Також передбачається реалізація окремих заходів з управління побутовими відходами, спрямованих на мінімізацію очікуваного негативного впливу на довкілля й здоров'я людей.

Відповідно МПУВ передбачає реалізацію видів діяльності та об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля згідно статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

В рамках МПУВ передбачається поетапне формування й розвиток системи управління побутовими відходами у Гребінківській громаді в рамках реалізації «Договору про співробітництво територіальних громад у формі утворення спільного комунального підприємства „Екосервіс – 2022“», який заключений між 4-ма громадами: Пирятинською, Гребінківською, Чорнухинською, Новооржицькою. Всі ці громади згідно рішень Регіонального плану входять до Лубенського кластеру управління відходами.

В результаті співпраці цих 4-х громад з міжнародними партнерами проектом GIZ Глобальний проект «Захист довкілля в усьому світі» та Всесвітнім експертним фондом для муніципальних партнерств був сформований Пирятинський підкластер управління побутовими відходами.

Основними об'єктами інфраструктури управління побутовими відходами, що орієнтовані на обслуговування території Гребінківської громади та Пирятинського підкластеру, плануються:

- регіональний полігон захоронення побутових відходів (після реконструкції міського звалища м.Пирятин);
- сортувальні станції / лінії стаціонарні (СС);
- сортувально-перевантажувальні станції (СПС)/перевантажувальні станції (ПС);
- об'єкти/площадки компостування;
- пункти приймання вторинної сировини та небезпечних складових побутових відходів.

Для таких об'єктів на етапі реалізації МПУВ повинна розроблятися необхідна проектно-кошторисна документація. Дані проектні рішення та об'єкти відносяться до видів планованої діяльності та об'єктів, що можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля.

Таким чином, проектом МПУВ передбачається створення та розвиток інфраструктури для управління різними видами відходів, яка підлягатиме процедурі оцінки впливу на довкілля.

Керуючись вимогами ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», проведено попередню оцінку проекту МПУВ щодо необхідності здійснення заходів стратегічної екологічної оцінки, яким передбачено планову діяльність на території Гребінківської міської територіальної громади Полтавської області, з визначенням видів діяльності та об'єктів, що можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля. Результати попередньої оцінки систематизовано у таблицю 1.

Таблиця 1

№ п/п	Види планованої діяльності та об'єкти, за якими здійснюються оцінка чи підлягає проект ДДП процедурі СЕО	Нормативне обґрунтування щодо видів діяльності та об'єктів, які підлягають оцінці згідно ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», ст. 3	Результати оцінки
1	Створення установок для попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальних станцій або сортувально-перевантажувальних станцій)	Утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів (п.п.11 п.3 ст.3)	Стратегічна екологічна оцінка виконується (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля)
2	Приведення у відповідність вимогам законодавства стану міського звалища побутових відходів м. Гребінка	Утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів (п.п.11 п.3 ст.3)	Стратегічна екологічна оцінка не виконується
3	Запровадження практики домашнього компостування біорозкладних відходів	Утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів (п.п.11 п.3 ст.3)	Стратегічна екологічна оцінка не виконується
4	Створення потужностей з компостування рослинних відходів сільського господарства (сумісно з осадами стічних вод та зеленими відходами при наявності обґрунтування доцільності)	Утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів (п.п.11 п.3 ст.3)	Стратегічна екологічна оцінка не виконується

В результаті оцінки проекту МПУВ із переліку видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (згідно ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля») виділено види діяльності та об'єкти, віднесені до 2 категорії, а саме: створення установи для попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальної станції або сортувально-перевантажувальної станції).

4. Ймовірні наслідки:

а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: в ході здійснення стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) будуть оцінені ймовірні наслідки реалізації документа державного планування – Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року, зокрема, будуть оцінені наслідки для таких компонентів довкілля й умов життєдіяльності людей:

1) *земельні ресурси* в результаті:

- вилучення земельних ділянок під:
 - встановлення сортувальної станції або сортувально-перевантажувальної / перевантажувальної станції;
 - будівництво станції/площадки компостування;
- відновлення земельних ділянок після закриття та рекультивації звалищ твердих побутових відходів;

2) *атмосферне повітря та умови формування клімату* в результаті:

- додаткового надходження забруднюючих речовин при функціонуванні:
 - об'єктів попереднього оброблення змішаних побутових відходів (сортувальної станції або сортувально-перевантажувальної станції);
 - звалищ побутових відходів;
 - функціонування спеціалізованого автотранспорту при перевезеннях відходів;
- зниження обсягів надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок зменшення кількості місць видалення відходів та несанкціонованих сміттєзвалищ;

3) *водні ресурси та умови забезпечення питною водою населення* в результаті:

- зменшення забруднення водних об'єктів за рахунок закриття сміттєзвалищ, розташованих у безпосередній близькості до водоохоронних зон;

4) *стан фауни, флори, біорізноманіття* в результаті:

- будівництва нових інфраструктурних об'єктів;
- закриття й рекультивації місць видалення відходів;
- локалізації та контролю за об'єктами видалення відходів;

5) *безпека і якість умов життя населення* в результаті:

- зменшення кількості сміттєзвалищ, першочергово тих, що мають значний ризик для життєдіяльності та здоров'я людей;

б) для територій з природоохоронним статусом: в ході здійснення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки від діяльності об'єктів інфраструктури управління відходами, що плануються при реалізації МПУВ, на:

- території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх охоронні зони;
- землі природно-заповідного фонду України;
- природоохоронні території, що входять у склад Смарагдової мережі;
- території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єкти комплексної охорони.

За результатами СЕО при необхідності мають бути встановлені екологічні обмеження реалізації планованих об'єктів інфраструктури управління відходами;

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – проект Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року не містить даних щодо місця розташування об'єктів інфраструктури, діяльність яких може мати наслідки транскордонного впливу для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у зв'язку із чим інформації щодо визначення транскордонних наслідків документа державного планування недостатньо.

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено.

Проект Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року є документом, який визначає стратегію розвитку сфери управління відходи в Гребінківській громаді, а також орієнтований на забезпечення відповідності та сприяння виконання Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року.

Пріоритетами МПУВ є застосування методів запобігання утворенню відходів; максимально можливе видалення із складу відходів та використання вторинної сировини; створення системи комплексного управління відходами в рамках території Пирятинського підкласу в результаті реалізації «Договору про співробітництво територіальних громад у формі утворення спільного комунального підприємства „Екосервіс – 2022“».

За для реалізації даних пріоритетів в проекті МПУВ надано інформацію щодо:

- результатів аналізу поточного стану системи управління побутовими, небезпечними, промисловими відходами, відходами будівництва та знесення, відходами сільського господарства, медичними відходами, осадами стічних вод, а також специфічними відходами (електричного та електронного обладнання, відходами упаковки, відпрацьованими батареями та акумуляторами, знятими з експлуатації транспортними засобами);
- кількості та основних показників експлуатаційного стану місць видалення побутових відходів та промислових відходів;
- запланованих заходів із розвитку системи збирання й транспортування змішаних побутових відходів, роздільного збирання побутових відходів та потрібних інвестицій у заплановану інфраструктуру;
- запланованих заходів, спрямованих на створення об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів, а саме: сортувальної та/або перевантажувальної станції;
- визначених індикаторів, за якими буде оцінюватись ефективність реалізації МПУВ у Гребінківській міській територіальній громаді.

Виходячи з проаналізованої ситуації щодо управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді, найсприятливішим варіантом буде затвердження проекту МПУВ. Проте в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи:

Альтернатива 1 - «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження даного документа.

Альтернатива 2 – поетапне впровадження МПУВ за різними можливими сценаріями розвитку: інерційним (песимістичним), модернізаційним (реалістичним) та оптимістичним.

Планується поетапне впровадження МПУВ за будь-якого із сценаріїв управління відходами, що передбачає реалізацію початкового етапу, орієнтованого на мінімізацію місць видалення відходів на території громади та запровадження системи роздільного (контейнерного) збирання побутових відходів.

Оцінка вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звіті про СЕО.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки.

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки проекту МПУВ є відповідність запланованих рішень, заходів діючим законодавчим вимогам, державним будівельним нормам, санітарним нормам і правилам України.

Всі методи, що можуть використовуватись в ході процедури СЕО, об'єднують у дві групи: логічні і формалізовані.

До логічних методів відносять методи індукції, дедукції, експертних оцінок, аналогії.

При відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу, використовують метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих фахівців-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Серед формалізованих методів логічно для даного документу державного планування застосовувати статистичний метод і моделювання.

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку сфери поводження з конкретним видом відходів в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок окремих об'єктів через опитування фахових експертів у певній сфері.

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки буде використана наступна інформація: дані Регіонального плану управління відходами у Полтавській області; статистична інформація за період 2016-2024 роки; інформація, що включена в інші акти законодавства, які мають відношення до проекту; дані моніторингу стану довкілля; експертні оцінки; результати досліджень щодо управління відходами, що проводились в Гребінківській громаді та Полтавській області; інша доступна інформація.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки проекту МПУВ будуть використовуватись вищевказані методи, зокрема буде здійснено:

- збір та аналіз інформації про поточний стан системи управління різних видів відходів;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту МПУВ (метод SWOT-аналізу);
- проведення консультацій з громадськістю за для забезпечення можливості участі громадськості у стратегічній екологічній оцінці;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки впливу МПУВ на складові довкілля та на стан здоров'я населення й умови життя;
- вибір індикаторів, за якими буде здійснюватись моніторинг фактичної ситуації щодо управління відходами та фактичних змін стану довкілля при реалізації МПУВ.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами, а саме:

- Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (від 25.06.1991, з подальшими доповненнями);
- Законом України «Про управління відходами» (від 20.06.2022 № 2320-IX);
- Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (від 23.05.2017 № 2059-VIII);
- Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21.05.1997, з подальшими доповненнями);
- Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 1, ст.1);
- Законом України «Про благоустрій населених пунктів» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 49, ст.517);
- Законом України «Про співробітництво територіальних громад» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст.1167);
- проектом Закону України «Про території Смарагдової мережі» (від 04.12.2020 № 4461);
- проектом Закону про відходи електричного та електронного обладнання (від 30.10.2019 № 2350);
- проектом Закону про упаковку та відходи упаковки (від 10.02.2026 №4775-IX);

- проектом Закону про батареї та акумулятори (від 06.09.2022 №2557-IX);
- Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 № 1827 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів» та іншими нормативно-правовими актами України.

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) буде виконана у відповідності до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених наказом Міністерства екології і природних ресурсів України № 296 від 10.08.2018.

Відповідно планується наступна структура звіту про стратегічну екологічну оцінку, що відповідає ст.11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»:

- 1) зміст та основні цілі документа державного планування (ДДП), його зв'язок з іншими документами державного планування;
- 2) характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 3) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 4) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному, регіональному та місцевому рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки ДДП;
- 5) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-20 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- 6) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;
- 7) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);
- 8) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 9) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-8 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9. Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання.

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року» подаються до Виконавчого комітету Гребінківської міської ради за адресою: 37400, Полтавська область, м. Гребінка, пров. Олексія Припутня, б.1, тел. +380 (5359)91680, e-mail: grebinka18-rada@ukr.net)

Відповідальна особа: Зінченко Володимир Миколайович, конт. тел. 0957924461.

Строк подання зауважень і пропозицій становить 10 днів, відповідно до п.п. 5,6 ст.10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Міський голова

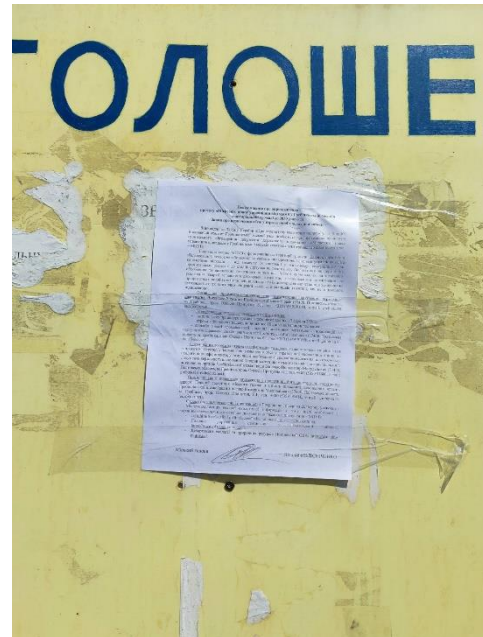
_____ Віталій КОЛІСНІЧЕНКО

ДОДАТОК 4

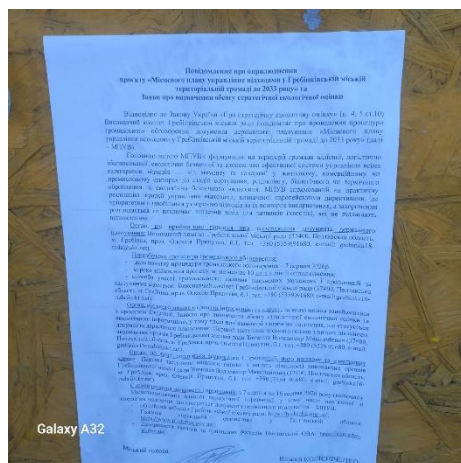
Інформація про організацію розміщення повідомлення про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту «Місцевого плану управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року»

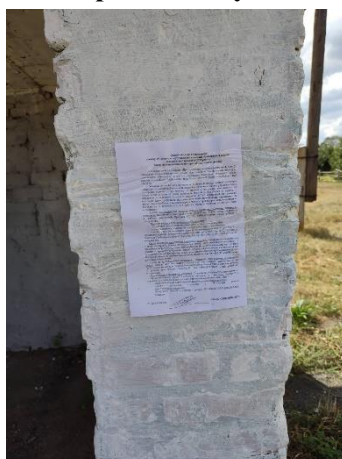
с. Калинівка вул Миру 36

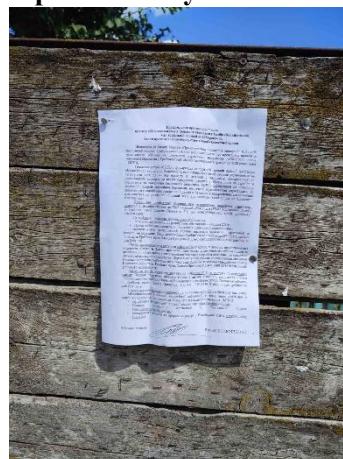
с.Кулажинці вул Шкільна 13

м. Гребінка, вул. Євгена Гребінки, біля Приват банку

с.Наталівка вул Шевченка 15

с.Наталівка, вул. Вишнева, 5

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

вул. Соборності, 45, м.Полтава, 36014, тел. (+38 0532) 56-02-90
E-mail: oda@adm-pl.gov.ua, Web: https://poda.gov.ua, код ЄДРПОУ 00022591

14.08.2026 № 01-65/5758/2026 На № 07-08-35266-26 від 07.08.2026

Виконавчий комітет
Гребінківської міської ради

Про визначення обсягу стратегічної
екологічної оцінки документу
державного планування

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації, розглянув заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки щодо проекту документу державного планування «Місцевий план управління відходами у Гребінківській міській територіальній громаді до 2033 року», в межах своїх повноважень надає пропозиції, які необхідно врахувати при складанні звіту про стратегічну екологічну оцінку:

1. Вимоги Закону України «Про управління відходами»;
2. Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 №820-р;
3. Національний план управління відходами до 2033 року та План заходів з реалізації Національного плану управління відходами на 2025-2033 роки затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р №1353-р.;
4. Регіональний план управління відходами у Полтавській області до 2033 року затверджений розпорядженням начальника Полтавської обласної військової адміністрації від 18.12.2025 №977;
4. Вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 №947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами»;
5. Вимоги розділів III та IV Закону України «Про охорону атмосферного повітря» для збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище;

ГРЕБІНКІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ОДЕРЖАНО
«19» 08 2026 р.
Вхідний № 3022
Справа № 03-21

6. Формування, збереження та раціональне, невиснажливе використання екологічної мережі, яке регулюється Законом України «Про екологічну мережу України» (відповідно до пункту 4 статті 15 Закону України «Про екологічну мережу» регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі є основою для розроблення усіх видів проектної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності);

7. Заходи по охороні водного басейну відповідно до вимог Водного кодексу України, а саме: врахувати обмеження у використанні земель в межах водоохоронних зон, прибережних захисних смуг та пляжних зон, Вимоги до водоохоронних зон водних об'єктів, що визначені в додатку 13 до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 24.06.1996 за №379/1404, Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 №2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

8. Заходи щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель з дотриманням пріоритету вимог екологічної безпеки відповідно до Земельного кодексу України та Закону України «Про охорону земель»;

9. Виконання Законів України «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» щодо охорони, відтворення та використання природних рослинних ресурсів, тваринного світу та водних біоресурсів.

10. Сучасний стан атмосферного повітря, водних, земельних ресурсів, рослинного, тваринного світу, природно-заповідного фонду відповідно до Екологічного паспорту Полтавської області за 2025 рік та Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Полтавської області у 2024 році (електронні версії розміщені на офіційній сторінці Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації та на сайті Інформаційно-моніторингового центру «ДОВКІЛЛЯ ПОЛТАВЩИНИ»);

11. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Структура звіту про стратегічну екологічну оцінку повинна відповідати вимогам частини 2 статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон).

Звертаємо увагу, що відповідно до:

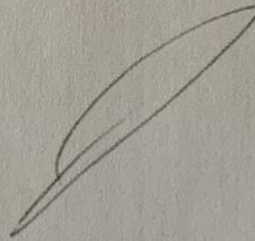
- статті 17 Закону Звіт про СЕО складається до затвердження документа державного планування;

- до частини першої статті 11 Закону замовник забезпечує складання звіту про стратегічну екологічну оцінку після врахування зауважень і пропозицій, отриманих у процесі громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та наданих органами, зазначеними у статтях 6-8 Закону;

- статті 18 Закону передбачено, що особи, винні у вчиненні правопорушень у сфері стратегічної екологічної оцінки, несуть дисциплінарну, цивільну та адміністративну відповідальність відповідно до Закону;

- пункту 2 статті 19 рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Перший заступник начальника
обласної військової адміністрації

Олег МІЗІК